FRIEDRICH NIETZSCHE

Şen Bilim

Şiirler

7

BÜTÜN YAPITLARI

SAY

ŞEN BİLİM
(Şiirler)

Friedrich (Wilhelm) Nietzsche
(d. 15 Ekim 1844, Röcken – ö. 25 Ağustos 1900, Weimar, Almanya)

Alman asıllı İsviçreli filozof, ilkçağ uzmanı, kültür eleştirmeni ve şâir.

Babası da, dedesi de papaz olan Nietzsche, klasik öğrenimini ünlü din okulu Schulpforta'da yaptı. 1869'da Basel Üniversitesi klasik filoloji profesörlüğüne atandı. Nietzsche, eski metinlerin okunmasından kaynaklanan felsefî sorunlara açık tutumuyla zaman içinde öbür filologlardan ayrıldı. Özellikle trajedi konusunda, Yunanlılar'da sanatla dinin ve sanatla sitenin birliğini kavramak gerektiğini gösterdi. Ocak 1872'de yayımlanan ve Yunanlılar'ın Dionysosçu yanını ilk kez ortaya koyan *Müziğin Ruhundan Tragedyanın Doğuşu* adlı ilk yapıtı, onun Alman filoloji çevrelerince dışlanmasına yol açtı. Yapıt, özgün karakteri ve özellikle yazarın, çağdaş kültüre ilişkin sorunlar üzerindeki kişisel görüşleriyle sarsıcı bir nitelik taşıyordu. Yapıtta filolog, giderek bir estetikçi, hatta bir filozof ve bir ahir zaman peygamberi halini alıyordu.

1874'ten itibaren Nietzsche, sürekli baş ağrılarından yakınmaya başladı. Aynı yıl, iki yıllığına fakültesinin dekanlığına atandı. Mayıs 1879'da sağlık nedenleriyle istifa etmek zorunda kaldı. Bundan böyle, on yıllık öğretim görevinden dolayı kendisine bağlanan emekli aylığı ile kanton yönetiminin bağışları biricik geçim kaynağını oluşturdu. *Menschliches, Allzumenschliches* (İnsanca, Pek İnsanca), adlı yapıtının ilk iki cildini tamamladı. 1873-1876 arasında *Unzeitgemäße Betrachtungen* (Çağa Aykırı Düşünceler) adlı dört ciltlik yapıtını yayımladı. Daha sonra yaşamı, bir kentten öbürüne göçmekle geçti; Marienbad, Rapallo, Roma, Nice, Venedik, Torino, Sils-Maria. Yapıtlarını bu göçebeliği sırasında yazdı. Wagner'le olan dostluğu bestecinin *Menschliches, Allzumenschliches*'in ilk cildini, filozofun da *Parsifal*'i yermesi üzerine son buldu (1878). Tüm aldatmacaları açığa vurmak ve tüm önyargıları yıkmak isteyen Nietzsche, 1881'de *Morgenröte*'yi (Tan Kızıllığı), 1882'de *Die fröhliche Wissenschaft*'ı (Şenbilim), 1883'te *Also sprach Zarathustra*'nın (Böyle Buyurdu Zerdüşt) ilk bölümünü yayımladı. 1885'e kadar bu sonuncu yapıtını yazmaya devam etti. 1886'da *Jenseits von Gut und Böse* (İyinin ve Kötünün Ötesinde), 1887'de de *Zur Genaologie der Moral*'i (Ahlakın Soykütüğü Üstüne) yazdı ve yayımladı. 1888'de *Götzen – Dämmerung*'u (Putların Alacakaranlığı), yayımcıya gönderdi (kitap ertesi yıl basıldı). *Der Fall Wagner* (Wagner Olayı, Eylül 1888'de basıldı) ve *Der Antichrist*'i (Deccal, 1896'da basıldı) yayımcıya gönderdi. 1889'da, Torino'nun bir sokağında aniden yere yıkıldı. Jena'da hastaneye yatırıldı. Önce

annesi onu yanına aldı, sonra kız kardeşi Elisabeth Förster-Nietzsche, kardeşini Weimar'daki evine götürdü. Nietzsche, yaşamının sonuna kadar hiç konuşmadı. Yalnız zaman zaman zekâ belirtileri gösterdi. 1896'da *Nietzsche contra Wagner* (Nietzsche Wagner'e Karşı); 1908'de *Ecce Homo* adlı yapıtları yayımlandı. 1886'dan beri yazmakta olduğunu arkadaşlarına söylediği *Der Wille zur Macht* (Güç İstenci) adlı yapıtından taslaklar, aforizmalar ve parçalar kalmıştır.

Nietzsche'nin özgün yanı, Batı uygarlığının temel felsefi sorunlarını köktenci bir kuşkuyla ele almasıdır. Nietzsche, bilginin (bilim), varlığın (Batı'ya özgü apaçık hakikatler) ve nihayet eylemin (ahlâk ve siyaset) yeniden sorun haline getirilmesine olanak sağladı. Kantçı eleştirinin sonucunu daha ilerlere vardıran Nietzscheçi eleştiri, giderek Kantçı eleştirinin kendisine yöneldi; aklın sözde önsel kategorilerini kabul etmeyerek, bunların, bedensel ve sosyoekonomik kökenli, salt 'yaşamsal' zorunluluklardan başka bir şey olmadıklarını ileri sürdü. Nietzsche, bilimsel hakikat da dahil olmak üzere, her türlü hakikatin içyüzünü ortaya çıkardı; insanın ayırt edici özelliği olan icat gücünü ve aynı zamanda yeniliğe karşı direnişini (yabancısı olduğu şeyi 'barbarca', kendi aklına uyduramadığı şeyi 'akıldışı' diye niteleyen o değil midir?) göstermeye çalıştı.

Nietzsche'den yoğun biçimde etkilenen düşünür ve sanatçılar arasında edebiyat alanında Thomas Mann, Hermann Hesse, André Gide, D. H. Lawrance, Rainer Maria Rilke ve William Butler Yeats; felsefe alanında Max Scheler, Karl Jaspers, Michel Foucault sayılabilir. Psikoloji alanında ise başta Sigmund Freud olmak üzere Alfred Adler ve Carl G. Jung, birçok görüşlerini Nietzsche'ye borçlu olduklarını belirtirler.

Başlıca Yapıtları:

Die Geburt der Tragödie aus dem Geiste der Musik (1872, Müziğin Ruhundan Tragedyanın Doğuşu); *David Strauss, der Bekenner und der Schriftsteller* (1873, David Strauss, Dindar ve Yazar); *Vom Nutzen und Nachteil der Historie für das Leben* (1874, Tarihin Yaşam İçin Yararı ve Yararsızlığı Üzerine); *Schopenhauer als Erzieher* (1874, Eğitimci Olarak Schopenhauer); *Richard Wagner in Bayreuth* (1876); *Menschliches, Allzumenschliches* (1878, İnsanca, Pek İnsanca); *Die fröhliche Wissenschaft* (1882, Şen Bilim); *Also sprach Zarathustra* (1883-85, Böyle Buyurdu Zerdüşt – dört bölüm); *Jenseits von Gut und Böse* (1886, İyinin ve Kötünün Ötesinde); *Zur Genealogie der Moral* (1887, Ahlakın Soykütüğü Üstüne); *Dionysos-Dithyramben* (1888); *Der Fall Wagner* (1888, Wagner Olayı); *Götzen-Dämmerung* (1889, Putların Alacakaranlığı); *Nietzsche contra Wagner* (1895, Nietzsche Wagner'e Karşı); *Antichrist* (1895, Deccal); *Ecce Homo* (1908).

Friedrich Nietzsche'nin Say Yayınları'ndaki öteki yapıtları:

1-) Tragedyanın Doğuşu; 2-) Tarih Üzerine; 3-) Putların Alacakaranlığı; 4-) Böyle Buyurdu Zerdüşt; 5-) İyinin ve Kötünün Ötesinde; 6-) İnsanca, Pek İnsanca; 7-) Şen Bilim (Şiirler); 8-) Wagner Olayı/Nietzsche Wagner'e Karşı; 9-) Ahlakın Soykütüğü Üstüne

Şen Bilim

(Şiirler)

Almanca aslından çeviren:
Ahmet İnam

SAY
İstanbul

Say Yayınları
Friedrich Nietzsche / Bütün Yapıtları 7

Şen Bilim (Şiirleri)

ISBN 975-468-397-2

Özgün adı: *Die Fröhliche Wissenschaft*

Yayın Yönetmeni: Murat Batmankaya
Editör: Özgü Çelik
Almanca aslından çeviren: Ahmet İnam
Kapak tasarım: Şükrü Karakoç

Baskı: Engin Ofset
II. Matbaacılar Sit. A Blok
1NA33 Topkapı-İstanbul
Tel: (0212) 612 05 53

1. baskı: Say Yayınları, İstanbul, 2002
2. baskı: Say Yayınları, İstanbul, 2004

© Say Yayınları
Ankara Cad. 54 / 12 • TR-34410 Sirkeci-İstanbul
Telefon: 0 212 - 512 21 58 • Faks: 0 212 - 512 50 80
e-posta: sayyayinlari@ttnet.net.tr

Genel Dağıtım: Say Dağıtım Ltd. Şti.
Ankara Cad. 54 / 4 • TR-34410 Sirkeci-İstanbul
Telefon: 0 212 - 512 21 58 • Faks: 0 212 - 512 50 80
e-posta: saydagitim@ttnet.net.tr

İÇİNDEKİLER

Çevirenin Sözü 7
Şen Bilim Şiirlerinde Şen ve Özgür Olan 9

1. BÖLÜM
"ŞAKA, HİLE ve ÖÇ"
ALMAN MANZUMELERİNİ AÇIŞ (Baştaki Şiirler)
Çağrı 19
Mutluluğum 21
Yılmadan 23
Muhabbet 25
Erdemliye 27
Dünya Kurnazlığı 29
Git Benimle-Git Kendinle 31
Üçüncü Kabukla 33
Güllerim 35
Küçümseyen 37
Bilge Sözü Söylüyor 39
Bir Işık Dostuna 41
Dansçılara 43
Dürüst 45
Pas 47
Yukarı 49
Kaba Adamın Hikmeti 51
Daralmış Ruhlar 53
Gönülsüz Baştan Çıkarıcı 55
Düşünüp Taşınman İçin 57
Hava Basanın Yüzüne 59
Erkek ve Dişi 61
Yorum 63
Karamsarlara İlâç 65
Lütfen 67
Sertliğim 69
Gezgin 71
Başlayanlara Teselli 73
Yıldızların Bencilliği 75
Cânân 77
Maskelenmiş Aziz 79
Tutsak 81

Bir Başına 83
Seneca ve Şurekası 85
Buz 87
Gençlik Yılları 89
Aman Dikkat 91
Sofuca Kelâm 93
Yazın 95
Kıskanmadan 97
Heraklitçilik 99
Çok İncelmişlerin Ana İlkesi 101
Yüreklendirme 103
Dipli 105
Daima 107
Yorgunların Kararı 109
Çökkün 111
Yasaya Karşı 113
Bilge Kelâmı 115
Gitti Kafa 117
Sofuca Dilekler 119
Ayakla Yazmak 121
İnsanca Pek İnsanca: Bir Kitap 123
Okuruma 125
Gerçekçi Ressam 127
Şairin Sattığı Çalım 129
Seçici Beğeni 131
Çarpık Burun 133
Kalem Çektiriyor 135
Yüksekliklerin İnsanı 137
Kuşkucu Söylüyor 139
Ecce Homo 141
Yıldız Ahlâkı 143

2. BÖLÜM

PRENS SERSERİ KUŞ'UN TÜRKÜLERİ (İkinci Basımında (1887), Kitabın Sonuna Ek Olarak Konan Şiirler)

Goethe'ye 147
Şairin Çağrısı 149
Güneyde 155
Sofu Beppa 161
Sır Dolu Tekne 165
Aşk İlânı 169
Tanrılara Çıkışan Keçi Çobanının Türküsü 171
Pısırık Ruhlar 177
Umutsuz Hödük 179
Şifâ Şiiri 181
Mutluluğum! Tâlihim! 185
Yeni Denizlere Doğru 189
Sils-Maria 191
Mistral'e (Bir Dans Şarkısı) 193

ÇEVİRENİN SÖZÜ

Çeviriye tövbe etmiştim. Sağolsun, Murat Batmankaya'nın ısrarlarına dayanamadım. Çeviri büyük bir belâydı: Kışkırtıcı – bir belâ. Mantıkla ilişkime benziyor. Ne zaman bir daha mantık – çalışmayacağım desem, bir mantık teoremine gömülmüş bulurum kendimi. Önce çok itici gelir, acılıdır: Yorgun düşürür insanı! Çeviriye başlarsınız, bir türlü gitmez, bir iki tını gelinceye dek çevirdiğiniz metinden; sonra ara verseniz de bırakamaz olursunuz.

Uygun karşılık bulamama, yanlış anlama kuşkuları peşinizi hiç bırakmaz. Kan ter içinde bitirirsiniz. Bununla uğraşacağıma, "Kendi ruhumun çevirisini yapaydım." dersiniz. Çevrilecek ruhunuz varsa eğer. Benim var galiba, ama hâlâ çeviremedim.

Şen Bilim'in çevirileri, çeviri ızdıraplarımdan dolayı parça parça yayımlanacak. Önce, zor olandan, şiirlerden başladım. Kitap, hem baştaki hem de sonundaki (özgün kitabın ikinci baskısında konulan) şiirleri "barındırıyor". Şiirleri, birkaç özel durumun dışında (okur, özgün metinle karşılaştırdığında görebilir!) ölçülü, uyaklı çevirdim. Özgün metinde bile çoğu zaman olmayan ölçü, bende bir saplantı oldu. (Arada bir ölçüyü kaçırdığım muhakkak olmuştur!) Sanki, biri, bu şiirleri Türk Müziği şarkı formunda besteler diye düşündüm, ölçülü çevirirken. Biri bestelendi.

Nietzsche'nin *Şen Bilim*'indeki şiirler üzerine görüşlerimi de yazdım. Okur, okuyup eleştirsin diye.

Eylül 2002, Assos
Ahmet İnam

ŞEN BİLİM ŞİİRLERİNDE ŞEN VE ÖZGÜR OLAN

Şen Bilim'in şiirleri yazılış tarihlerine göre iki öbeğe ayrılabilir. İlk baskıda (1882) yer alan ilk öbekteki 63 şiir, *Şen Bilim*'i oluşturan 4 kitapla birlikte bir bütünlük içinde idi. Bu baskıda önsöz yoktu. İkinci baskı 1887'de yayımlandı; bu baskıya beşinci kitap, önsöz ve ikinci öbekteki şiirler eklendi. Yayımlanma tarihlerine göre aralarında beş yıllık bir zaman dilimi var bu iki şiirler öbeğinin; bu zaman diliminde Nietzsche, *Böyle Buyurdu Zerdüşt* (1983-5) ve *İyinin ve Kötünün Ötesinde* (1886) kitaplarını yazdı. *Şen Bilim*'in dördüncü kitabı da *Zerdüşt*'ün ilk bölümünü oluşturuyor. *Şen Bilim*'in beşinci kitabı ise 1887'de yayımlanacak olan *Ahlakın Soykütüğü Üstüne*'yi önceleyen arılatımlar içeriyor.

Şen Bilim şiirlerinin ilk öbeği, Nietzsche'nin şiirle alay ettiği, şiiri bir manzume düzeyinde gördüğü şiirlerden ya da belki Nietzsche'nin gözünde manzumelerden oluşuyor. Şiirle manzume ayrımı çok yapılmıyor belki, ama şâirin kim olduğunu sorarak farkı anlamaya çalışabiliriz.

Şâir kimdir? *Dionysos Dithyrambosları*'ndaki ilk şiirin kimi bölümleri üzerinde odaklanalım, bu sorunun yanıtını ararken. (Kitabı, Türkçe'de Oruç Aruoba'nın çevirisinden okuyabilirsiniz. Ben özgün metinlerini vererek kendi çevirimi gerçekleştireceğim.)

NUR NARR! NUR DICHTER

Bei abgehellter Luft,
wenn schon des Thau's Tröstung
zur Erde niederquillt,

unsichtbar, auch ungehört
– denn zartes Schuhwerk trägt
der Tröster Thau gleich allen Trostmilden –
gedenkst du da, gedenkst du, heisses Herz,
wie einst du durstetest,
nach himmlischen Thränen und Thaugeträufel
versengt und müde durstetest,
dieweil auf gelben Graspfaden
boshaft abendliche Sonnenblicke
durch schwarz Bäume um dich liefen
blendende Sonnen-Gluthblicke, schadenfrohe.

YALNIZCA DELİ! YALNIZCA ŞÂİR

Işıksız havayla,
Çiyin avuntusu fışkırmışken
yerin üzerine,
görülmeden, işitilmeden
–Yumuşacık pabuçları ayağında
avutucu çiyin, tıpkı bütün avuntuyla yumuşamışlar gibi–
düşünsene bir, düşünsene; mangal yürek
bir zamanlar nasıl da susamıştın,
sarı çimenli patikalarda
kem gözlü akşam güneşinin bakışları
kararan ağaçların içinden çevresinde dolaşırken
kör edici güneşin bakışları, acı verip sevinen.

Şâirin yaşamı ışıksız havayla başlıyor. Bu boğucu, iç karartıcı havanın, yaşamın avuntusu çiydir. Çiy, yağmur değildir; yumuşacaktır, sessizdir, göze batmaz. Ama çiy, bulutların yağmur olup yağarak, yok olmasını, güneşin ortaya çıkmasını sağlamaz. Salt avuntudur. Arayan mangal yürekli şâirin bir zamanlar takılıp kaldığı bir aşamayı anlatır: Yumuşaklığı, şefkati, inceliği... Bulutlar çiyle, çiy damlalarının çözülmesiyle, göz yaşlarıyla ortadan kalkmaz. Çiy, gözyüzünden yeryüzüne indirilmiş avuntulardır. Hakikat, bulutlarla örtülmüştür. Arayan, bulutların ötesini araştıran birinin elde edebildiği yalnızca çiylerdir. Oysa, hakikati ara-

ma aşkının yarattığı susuzluk, ışığa karşı duyulan susuzluk, "kem gözlü akşam güneşi"nin hakikati örten, yasaklayan etkisiyle hiç geçmeyecektir. Arayan insana, yaşam, akşamdır; ışık akşam ışığıdır, karartıcı ışıktır! Işık, ışığa karşı ışık, karartıcı ışık, hakikati örtmenin yarattığı acıdan, zevk duyar. Dünyâ, içindeki insana hakikati açmaz, insanı, aramalarında engeller.

Şâir hakikate tâliptir! Onunla sevişmek, onunla "evlenmek" ister. Toplum, hakikati şâire lâyık göremez. Alay eder şâirle:

"Der Wahrheit Freier – du? so höhnten sie
nein! nur ein Dichter!
ein Thier, ein listiges, raubendes, schleichendes,
das lügen muss,
das wissentlich, willentlich lügen muss,
nach Beute lüstern,
bunt verlarvt,
sich selbst zur Larve,
sich selbst zur Beute,
das – der Wahrheit Freier?...
Nur Narr! Nur Dichter!
Nur Buntes redend,
aus Narrenlarven bunt herausredend,
herumsteigend auf lügnerischen Wortbrücken,
auf Lügen-Regenbogen
zwischen falschen Himmeln
herumschweifend, herumschleichend –
nur Narr! nur Dichter!...

Hakikatin damat namzedi – sen ha? Burun kıvırırlardı
hayır! bir şâir yalnızca!
bir hayvan, hınzır, yırtıcı, sürüngen,
yalan söylemesi gereken,
bile bile, isteye isteye yalan,
av ardında,
alacalı bulacalı maskelenmiş,
kendine maske,
kendine av
bu – hakikatin damat namzedi, hayret?

Yalnızca deli! Yalnızca şâir!
Sadece cilâlı laflar eden,
deli maskelerinin ardına sinip de üfürerek konuşan,
yalancı söz köprülerine tırmanan,
yalancı gök kuşakları üzerinde
salıte gökler arasında
dolanıp kalan, sürünüp kalan –
yalnızca deli! yalnızca şâir!...

Doğa karşıdır şâire, toplum da engeller koyar önüne: Şair yalnızdır, yalnızca deli, yalnızca şâirdir! Hakikat ateşiyle yanar: Bir hayvan, bir hınzır, yırtıcı sürüngendir. Şâir, doğanın bir ürünüdür. Hayvandır, akıllı değil, "hınzır" bir hayvan. Hakikatin ardında, yakalayamayacağını bile bile.

Yalan söylemesi gerekir şâirin: Hakikati yakalayamayacağını bilir, onun yerine uydurduğunu koyar: Bilim, sanat, din, felsefe uyduruktur hep! Maskenin ardına geçer, av ardında koşar. Oysa maske de, uydurduğu av da kendine yöneliktir. Şâir, kendinin ardındadır, kendine varamamanın, kendine yalan söylemek zorunda oluşunun acısıyla, kendinin, kendisiyle aradığı hakikatin ardındadır. Hakikatin ardında, onunla sevişmek, onunla evlenmek için. Ulaşamayacağını bile bile arayan: Delidir şâir: Işıltılı, parlak, renkli sözler etmeye yazgılıdır: Kendisinin ne olduğunu bilmediği için, deliliği de maskedir: Yalan dünyada, yalan sözlerle, yalancı gökyüzünün altında, gökyüzünü sözlerle çoğaltabildiği için gökler altında, gökler arasında dolanıp durandır: Yalnızca şâirdir, başka ne olabilir ki? Yalnızca şâirdir: Yalnızca deli. Yalanın ötesinde gidemediği için. Bu çaresizliği duyup yaşadığından. Olağan, yaşanıp giden yaşamın dışına çıktığından.

so sank ich selber einstmals,
aus meinem Wahrheits-Wahnsinne,
aus meinem Tages-Sehnsüchten,
des Tages müde, krank vom Lichte,
– sank abwärts, abendwärts, schattenwärts,
von Einer Wahrheit
verbrannt und durstig
– gedenkst du noch, gedenkst du, heisses Herz,

wie da du durstetest? –
dassich ich verbanntsei
von aller Wahrheit!
Nur Narr! Nur Dichter!...

ben de battım bir zamanlar,
hakikat çılgınlığımdan aşağı,
gün özleminden, gün yorgunluğundan,
ışıktan rahatsız, aşağıya, akşama, gölgeye,
düşmüş bir hakikatten
içi yanık tutuşmuş
– düşünsene bir, düşünsene mangal yürek
nasıl da susamıştın? –
yasaklısıydım
tüm hakikatin!
Ben yalnızca deli! Yalnızca şâir!...

Hakikat çılgınlığından aşağıya düşmüştür şâir: Çıkmış, erişilmeyeceğini görmüş düşmüştür. Güneşe varmaya çabalamış başaramamış; bitkin, ışık yorgunu, düşmüştür aşağı, hakikatin uzağına doğru yuvarlanıp batmıştır. Yanıp tutuşmuştur varmak için, düşmüştür yine de.

İnsan ne doğaya ne doğa ötesi olana aittir. Doğrusu, ikisine birden öylesine aittir ki, hakikate varmak ona yasaklanmıştır. "Tüm hakikatin" uzağında kalmaya mahkûmdur. Bunu anlamış, deli olmuştur, bunu anlamış şâir olmuştur. Şâirliği ve deliliği ile bunu anlamıştır.

Şâir, Nietzsche'nin saygı duyduğu bir insan, kendisi de öyledir, deli ve şâir, ama *Şen Bilim* şiirleri daha alaycı, daha yumuşak, daha az gergindir.

İlk şiirler öbeğine ilkler, ikinci baskıda eklenen şiirlere sondakiler diyeceğim; ilkleri genellikle kısa şiirlerden oluşuyor, her şiirin başlığı ve numarası var, sondakilerin ise başlıkları var, numaraları yok, bu nedenle sayılarını verdiğim şiirler ilklerden, adlarını verdiklerim sondakilerden olacak!

Şen Bilim şiirlerin ilk öbeğinin başlığı: *Şaka, Hile, Öç*; ikincisininse *Prens Serseri Kuşun Türküleri*. İki başlıktan yola çıkarak, *Şen Bilim* şiirlerinin anlamı yakalanabilir: Hileye karşı şaka: İşte budur öcü,

Serseri Kuş'un. Hile, evrenin insana yaptığı hiledir: Hakikat yokluğu. Şâir, hiçbir kurala sığdırılamayacak, hiçbir çerçeveye sıkıştırılamayacak kurallar, çerçeveler, düzenler üstü bir insan olarak, varlığın hilesine, gerçekliğin, hakikati insandan gizlemesine karşı, öcünü şiir yazarak alacaktır.

Şiir, bir filozof olarak Nietzsche'nin tavır sivriltmelerinin, tavır geliştirmelerinin sağlandığı özgürlük alanıdır. Şiirle anlatım özgürlüğü, kıvraklık, şaka, küçümseme, dalga geçme, iğneleme, alay etme, ironi geliştirme olanağı sağlanmaktadır, düşüncelere. Şiirlerde, insan olarak Nietzsche'nin içten tavrını görebiliriz. Onlarda 'Nietzsche Acısı' diyebileceğimiz yoğun bir acının (*Şifâ Şiiri*), mahçup, utangaç, yanık bir yüreği, için için nasıl dağladığını görebilirsiniz. Sevmenin, acımanın, zayıfların işi olduğunu tekrar tekrar söyleyen biri için Albatros Kuşu'nun özgürlüğüne (*Aşk İlanı*), Mistral Rüzgârı'nın, kendiliğinden, olanca yabanıllığı, coşkusu ile esişine karşı duyduğu yürek sıcaklığı (*Mistral'e*) bunun küçük göstergeleridir. Özgürlüğü, gözyaşları ile yaşar. (*Güneyde, Aşk İlanı*). Nietzsche Acısı, yapayalnız çekilir, yumuşacık acı değildir bu; uzaklara, yıldızlara, sonsuzluğa bakan (40 no.'lu şiir) acıdır: Kartaldır, panterdir acısında; mutludur acıyla, alaycıdır, kan emicidir. (*Yalnızca Deli! Yalnızca Şair!* şiirinden; "selig-höhnisch, selig-hollisch, selig-blutgierig: mes'ud müstehzi, mes'ud cehennemi, mes'ud kanemici!") Saadeti, kutsal mutluluğu, evcilleştirilebilen mutluluk değildir; doğadan fışkıran mutluluktur; yabanıl, içten, kendiliğinden; bunun için cehennemidir, evrenin zaptedilemez enerjisiyle dolu, canlılığa, câna yöneldiği için: Kan emicidir, yaşamla beslendiğinden. Nietzsche'nin insanı, şâiri, "günahıyla sağlıklı" biridir; günahı kural tanımazlığından, serseriliğinden, serseri kuşluğundan gelir.

Şiir hakikat yoksulluğuna karşı tek önemli gücümüzdür. Şiirle, doğrusu, manzumeyle dalga geçmesi (56 no.'lu şiir, *Goethe*'ye, *Şairin Çağrısı*), şiirin önemini (*Şifâ Şiiri*) kurtarıcılığını yadsımaz. Şiir, acıların cehennemine katlanmayı olanaklı kılar. "Yüz Şiir"le dayanabilir insan bu cehennemi yaşama:

Yüz şiiri olmayan var mı aranızda?

. . . . . .

Vay hâline onun, vay hâline, vay hâline!

Sanat, şiirle özgürdür, bilim şiirle şendir (*Mistral*'e). Şiirle yenilenme umudu, geleceğin umuduyla (1 no.'lu şiir) dolar insan; araştırma, arama çabasına girer, geçmişin ağır yükünden kurtulur (4 no.'lu şiir). Tez ayaklılık, yerinde durmayan, sürekli devinen; sınırları, sığlıkları, kokuşmuş alanları, hantallıkları, mızmızlıkları, yavaşlıkları, düşüncenin, duyguların, doğanın tazeleyemediği çürümüşlüğü aşan canlılıktır, ardında olunan: Şaka ile serseri bir kuş olarak, dans edip (13 no.'lu şiir, 53 no.'lu şiir, *Mistral*'e). Dans, düşünmenin, doğayla olan uçurumun en aza indirildiği bir sanat olanağıdır. Beden düşünceyle bütünleşmeli, örneğin ayaklar da yazıya katılmalıdır. Düşünce yazıyla, yazı dansla, kırlarla bütünleşmelidir (52 no.'lu şiir).

Yaşamla dans edebilmek, düşünmeyle bir rüzgâr gibi esip, bir albatros gibi uçabilmek, şâir serseri kuşun öcüdür, şakayla giriştiği. Direnme gücü, yaşam enerjisine sıkı sıkıya bağlanmayla sağlanır (16 no.'lu şiir, 28 no.'lu şiir). Direnerek ahlâkın tek buyruğu yerine getirilir. "Saf Kalmalısın!" (63 no.'lu şiir). Saf kalmak doğaya sadakatle olanaklıdır (55 no.'lu şiir), pısırık ruhların (58 no.'lu şiir), kararsızların (61 no.'lu şiir), kibirli insanların (21 no.'lu şiir) uzağında kalarak, saflık yaşanabilir. Yalnız kalarak, kalabalıkların uzağına düşerek (33 no.'lu şiir, 49 no.'lu şiir). Kendine uzak, dostlarına yakın kalarak (25 no.'lu şiir). Nietzsche Acılığını yaşayarak. Nietzsche, kendine yakın olduğu için, kendini bilememekten yakınır (25 no.'lu şiir). Öteki insanlar, dostlarım ya da düşmanlarım bana uzakta duruyorlar. Kendime uzak olmalıyım, ama dostlarım ve düşmanlarım kadar değil. Kendim, "ben"imi bularak kendim, benimle dost ve düşmanlarım arasında bir yerde olmalıdır. Dostlarının, sevgilinin uzak olmasını ister (30 no.'lu şiir), kendisi, beniyle sevgilisi arasındadır. Bu, arada oluş, onu ürkütmez, çünkü ancak, kendinden korkandan korkulabilir. Nietzsche, kendinden korkmaz, korkunç değildir, yalnızdır sadece. Kendinden uzakta, kendiniņ farkında, yalnızdır. Kalabalıklardan uzak, yine de kalabalığa yararlıdır, bir bilge olarak (49 no.'lu şiir). Dostluk, "birde üç" olmaktır (43 no.'lu şiir). Sefalet karşısında kardeş, düşman karşısında eşit, ölüm karşısında ise özgür. Özgürlük şiirle yaşanır, yalnızlık içinde: "Zamanım çok şiire, tenhada kendimle üleşmeye". Zaman çoktur, yazmaya, üleşmeye. (Acı bir ironidir belki bu sözler, kısacık sancılı bir ömür için!)

Şiir, felsefe diline uzakmış gibi görünse de; felsefede, felsefeci de açtığı olanaklarla, dengeli, ölçülü, "uygun" biçimde ele alındığında felsefenin kız kardeşi olabiliyor. Nietzsche'nin şiire bakışı bir yanıyla "öç" gibi görünse de, bir keşif ve özgürlük alanıdır. Heidegger'in şiirle hakikati arama ilişkisine yol açan ipuçları ve zenginlikleriyle dolu bu şiirler! Şen bilimin, özgür sanatın şiirleri...

1. BÖLÜM

"ŞAKA, HİLE ve ÖÇ"*
ALMAN MANZUMELERİNİ AÇIŞ
(Baştaki Şiirler)

* Araştırmacılar, bu başlığın Goethe'nin Singspiel'inin, opera metninin başlığı olduğunu söylüyorlar. Nietzsche'nin arkadaşı Peter Gast (1854-1918, gerçek adı Heinrich Köselitz) bu metni bestelemişti. Nietzsche, 1882 yılındaki yazışmalarında bu yapıtın adını anıyor. Gast, Nietzsche'nin kitabının düzeltilerine yardım etmişti. (Çev. n.)

1.
EINLADUNG

Wagt's mit meiner Kost, ihr Esser!
Morgen schmeckt sie euch schon besser
Und schon übermorgen gut!
Wollt ihr dann noch mehr, – so machen
Meine alten sieben Sachen
Mir zu sieben neuen Muth.

1.
ÇAĞRI

Tadına aşımın bir bakın!
Çok daha tatlanacak yarın
Bir görseniz öbür gün hele!
Daha da isterseniz, – buyrun
Neyim varsa eskiden solgun
Yepyeni olacak bundan böyle!

2.
MEIN GLÜCK

Seit ich des Suchens müde ward,
Erlernte ich das Finden.
Seit mir ein Wind hielt Widerpart,
Segl' ich mit allen Winden.

2.
MUTLULUĞUM

Araştırmaktan yorgun düşeli beri,
Öğrendim işte var gücümle bulmayı.
Rüzgâr üstüme böyle geleli beri,
Bilirim her rüzgârda yelken açmayı.

3.
UNVERZAGT

Wo du stehst, grab tief hinein!
Drunten ist die Quelle!
Lass die dunklen Männer schrein:
"Stets ist drunten – Hölle!"

3.
YILMADAN

Neredeysen derinden derine kaz orayı!
Altındadır kuyu, isterse kimse görmesin!
Bırak da karanlık adamlar atsın nârayı:
"Altında senin yalnızca cehennem var" desin!

4.
ZWIEGESPRÄCH

A. War ich krank? Bin ich genesen?
Und wer ist mein Arzt gewesen?
Wie vergass ich alles Das!
B. Jetzt erst glaub' ich dich genesen:
Denn gesund ist, wer vergass.

4.
MUHABBET

A. Hasta mıydım aceb ben? İyi mi oldum?
Söyleyin hadi, kimmiş benim doktorum?
Unutmuşum, olmuş bunlar bir zamanlar!
B. Asıl şimdi iyisin, doğru bu yorum:
Sağlıklıdır çünkü bütün unutanlar.

5.
AN DIE TUGENDSAMEN

Unseren Tugenden auch soll'n leicht die Füsse sich heben:
Gleich den Versen Homer's müssen sie kommen
und gehn!

5.
ERDEMLİYE

Erdemlerimiz tez ayaklı olmalı, dans etmeliler,
Homeros'un dizeleri gibi gelmeli ve gitmeliler!

6.
WELT-KLUGHEIT

Bleib nicht auf ebnem Feld!
Steig nicht zu hoch hinaus!
Am schönsten sieht die Welt
Von halber Höhe aus.

6.
DÜNYA KURNAZLIĞI

Ne dur bu kırlık alanda,
Ne de yükseklere sıvış!
En güzeli bu dünyada,
Yarı yükseklerden bakış!

7.
VADEMECUM – VADETECUM

Es lockt dich meine Art und Sprach,
Du folgest mir, du gehst mir nach?
Geh nur dir selber treulich nach: –
So folgst du mir – gemach! gemach!

7.
GİT BENİMLE – GİT KENDİNLE*

Kapılıp da sanatıma, sözüme; böyle bir telâş!
İzleyeceksin beni ha, gelecek misin arkadaş?
Düş peşime de kendinin yollarını güvenle aş: –
Peki, hadi gel ardımdan – ama yavaş! ama yavaş!

* Vademecum, el kitaplarına verilen ad. Sözcük anlamı "git benimle". (Çev. n.)
Vadetecum: Kendinle git! Ben "Git Kendinle" diye çevirdim. (Çev. n.)

8.
BEI DER DRITTEN HÄUTUNG

Schon krümmt und bricht sich mir die Haut,
Schon giert mit neuem Drange,
So viel sie Erde schon verdaut,
Nach Erd' in mir die Schlange.

Schon kriech' ich zwischen Stein und Gras
Hungrig auf krummer Fährte,
Zu essen Das, was stets ich ass,
Dich, Schlangenkost, dich, Erde!

8.
ÜÇÜNCÜ KABUKLA

Kıvrılıyor da çatlatıyor derimi,
O yepyeni bir ateşle arzulayan,
Yutup, koskoca dünyayı sindirmeyi,
İçimde durup da doymak bilmez yılan.

Süründüm arasında taşla çimenin
Aç, kıvrıla kıvrıla gittim durdum ya.
Her zamanki yemeğimi yemek için,
Sen yılanın yediği hey gidi dünya!

9.
MEINE ROSEN

Ja! Mein Glück – es will beglücken –,
Alles Glück will ja beglücken!
Wollt ihr meine Rosen pflücken?

Müsst euch bücken und verstecken
Zwischen Fels und Dornenhecken,
Oft die Fingerchen euch lecken!

Denn mein Glück – es liebt das Necken!
Denn mein Glück – es liebt die Tücken! –
Wollt ihr meine Rosen pflücken?

9.
GÜLLERİM

Elbet mutluluğum – mutlu kılacak, –
Mutluluğun amacı mutlu kılmak!
İster misiniz güllerimden almak?

Eğilip burnunuzu dayayarak
Kayalar çitler arasında kalmak,
Elinizi dikenlere dalatarak!

İşte benim mutluluğum – asılmak!
İşte benim mutluluğum – takılmak!
İster misiniz güllerimden almak?

10.
DER VERÄCHTER

Vieles lass ich fall'n und rollen,
Und ihr nennt midi drum Verächter.
Wer da trinkt aus allzuvollen
Bechern, lässt viel fall'n und rollen –,
Denkt vom Weine drum nicht schlechter.

10.
KÜÇÜMSEYEN

Dökerim saçarım da çok şeyi,
Küçümsediğimi sanırsınız.
Oysa kimin doluysa kadehi,
Döküp saçsa da elindekini –
Küçümsemez hiç o, anlarsınız.

11.
DAS SPRÜCHWORT SPRICHT

Scharf und milde, grob und fein,
Vertraut und seltsam, schmutzig und rein,
Der Narren und Weisen Stelldichein:
Diess Alles bin ich, will ich sein,
Taube zugleich, Schlange und Schwein!

11.
BİLGE SÖZÜ SÖYLÜYOR

Keskinceyim yumyumuşak, hem de kaba, pek inceyim,
İçtenim hem, pek çok tuhaf, kirliyim de temizceyim,
Enayilerle bilgelerin cem olduğu yerdeyim:
Tümü de ben, ben olayım istiyorum, hepsindeyim,
Hem güvercin, hem yılan, domuz olmak hevesindeyim.

12.
AN EINEN LICHTFREUND

Willst du nicht Aug' und Sinn ermatten,
Lauf' auch der Sonne nach im Schatten!

12.
BİR IŞIK DOSTUNA

İstiyorsan gözlerinle aklın hiç ama hiç solmasın,
Gölgede yürürken, düş peşine güneşin, kaybolmasın!

13.
FÜR TÄNZER

Glattes Eis
Ein Paradeis
Für den, der gut zu tanzen weiss.

13.
DANSÇILARA

Pürüzsüzce buz
Bir cennettir sus
Tam da dans ustalarına mahsus.

14.
DER BRAVE

Lieber aus ganzem Holz eine Feindschaft,
Als eine geleimte Freundschaft!

14.
DÜRÜST

Yapış yapış bir arkadaştan
Yeğdir açık yürekli düşman!

15.
ROST

Auch Rost thut Noth: Scharfsein ist nicht genung!
Sonst sagt man stets von dir: "er ist zu jung!"

15.
PAS

Paslı ol biraz sen; yetmez keskin olmak!
Yoksa sana "acemi" derler, "çaylak!"

16
AUFWÄRTS

„Wie komm ich am besten den Berg hinan?“
Steig nur hinauf und denk nicht dran!

16.
YUKARI

"Nasıl ulaşırım doruklarına şu dağın?" –
Hiç düşünmeden tepesine doğru yol alın!

17.
SPRUCH DES GEWALTMENSCHEN

Bitte nie! Lass diess Gewimmer!
Nimm, ich bitte dich, nimm immer!

17.
KABA ADAMIN HİKMETİ

Sakın, sakın ha! Ağlama sızlama!
Al, yalvarırım al, sen hep daima!

18.
SCHMALE SEELEN

Schmale Seelen sind mir verhasst;
Da steht nichts Gutes, nichts Böses fast.

18.
DARALMIŞ RUHLAR

Hiç de sevilesi gelmiyor bana şu dar ruhlular:
Ne iyilik sığar içlerine ne kötülük sığar.

19.
DER UNFREIWILLIGE VERFÜHRER

Er schoss ein leeres Wort zum Zeitvertreib
In's Blaue – und doch fiel darob ein Weib.

19.
GÖNÜLSÜZ BAŞTAN ÇIKARICI

Zaman geçirmek için orta yere boş bomboş bir söz attı
Kısmet bu ya– söz de gidip, düşürmeye bir dişiye çattı.

20.
ZUR ERWÄGUNG

Zwiefacher Schmerz ist leichter zu tragen,
Als Ein Schmerz: willst du darauf es wagen?

20.
DÜŞÜNÜP TAŞINMAN İÇİN

Daha kolay katlanmak çifte sancıya
Tek sancıdan: Var mısın göze almaya?

21.
GEGEN DIE HOFFAHRT

Blas dich nicht auf: sonst bringet dich
Zum Platzen schon ein kleiner Stich.

21.
HAVA BASANIN YÜZÜNE

Şişiriyor boyuna kendini vay canına!
Gidersin ha, o küçücük iğnenin yanına!

22.
MANN UND WEIB

„Raub dir das Weib, für das dein Herze fühlt!" –
So denkt der Mann; das Weib raubt nicht, es stiehlt.

22.
ERKEK ve DİŞİ

"Yağmala beni kadın, yüreğinin istediği kadar!" –
Diye düşünür erkek; kadın yağmalamaz oysa, çalar.

23.
INTERPRETATION

Leg ich mich aus, so leg ich mich hinein:
Ich kann nicht selbst mein Interprete sein.
Doch wer nur steigt auf seiner eignen Bahn,
Trägt auch mein Bild zu hellerm Licht hinan.

23.
YORUM

Yorumlarım kendimi ben, hem de derinlemesine yaparım bunu:
Yardım gerek bana, bir başına başaramam kendimin yorumunu.
Kim okuyup beni çıkacaksa yukarı, bularak kendi yolunu,
Taşısın bakalım benim resmimi, görelim, parlak ışığa doğru.

24.
PESSIMISTEN-ARZNEI

Du klagst, dass Nichts dir schmackhaft sei?
Noch immer, Freund, die alten Mucken?
Ich hör dich lästern, lärmen, spucken –
Geduld und Herz bricht mir dabei.
Folg mir, mein Freund! Entschliess dich frei,
Ein fettes Krötchen zu verschlucken,
Geschwind und ohne hinzugucken! –
Das hilft dir von der Dyspepsei!

24.
KARAMSARLARA İLÂÇ

Artık lezzeti de kalmadı hiçbir şeyin diye mi yakınıyorsun?
Homurdanıp da somurtuyorsun ne zamandır?
Duyuyorum seni ben; kusmalarını, küfürlerini, bangır bangır –
Sabrım taşıyor, yüreğim kaldırmıyor da sen hâlâ bakınıyorsun.
Tut sözümü sen, durma, otur kendin karar ver neden sakınıyorsun?
Tombul bir kurbağayı tut ayağından çekinmeden midene daldır,
Hem de pek çabuk ol, tıka burnunu, yum gözünü sonra başını
kaldır!–
Bu şıp diye kesecek hazımsızlığını, boşuna ıkınıyorsun.

25.
BITTE

Ich kenne mancher Menschen Sinn
Und weiss nicht, wer ich selber bin!
Mein Auge ist mir viel zu nah –
Ich bin nicht, was ich seh und sah.
Ich wollte mir schon besser nützen,
Könnt' ich mir selber ferner sitzen.
Zwar nicht so ferne wie mein Feind!
Zu fern sitzt schon der nächste Freund –
Doch zwischen dem und mir die Mitte!
Errathet ihr, um was ich bitte?

25.
LÜTFEN

Kafalarından geçenlerden insanların eminim,
Oysa hiç mi hiç bilmiyorum, ben kimim?
Gözlerim, onlar işte, kendime çok yakın bulduğum –
Oysa ben hiç değilim, gördüğüm, görmekte olduğum.
Ah ne iyi olurdu, elimden geleni yaparak,
Durabilseydim kendimden biraz daha uzak.
Düşmanlarım kadar mesafe olmamalı aramda!
En yakın arkadaşlarım, pek ırağımda onlar da –
Dostlarımla aramızda ara yerde duran öyle ne?
Çözün bakalım, kimim ben, nerede kendim nerede?

26
MEINE HÄRTE

Ich muss weg über hundert Stufen,
Ich muss empor und hör euch rufen:
„Hart bist du; Sind wir denn von Stein?"–
Ich muss weg über hundert Stufen,
Und Niemand möchte Stufe sein.

26.
SERTLİĞİM

Yüz basamak yükselmeliyim ben,
Duyarak inlemeni çıkarken:
"Taştan mı yapıldık, ne sertsin sen?" –
Yüz basamak yükselmeliyim ben,
Kim olmak ister taştan merdiven?

27.
DER WANDRER

„Kein Pfad mehr! Abgrund rings und Todtenstille!"–
So Wolltest du's! Vom Pfade wich dein Wille!
Nun, Wandrer, gilt's! Nun blicke kalt und klar!
Verloren bist du, glaubst du – an Gefahr.

27.
GEZGİN

"Bitti patika! Uçurum çevresinde ölüm sessizliği!" –
Sen istedin! Senindir bu patikadan ayrılma isteği!
Şimdi gezgin sakin ol! Hayatın söz konusu, ne olursun!
Tehlikede olduğuna inanırsan bil ki kaybolursun!

28
TROST FÜR ANFÄNGER

Seht das Kind umgrunzt von Schweinen,
Hülflos, mit verkrümmten Zeh'n!
Weinen kann es, Nichts als weinen –
Lernt es jemals stehn und gehn?
Unverzagt! Bald, sollt' ich meinen,
Könnt das Kind ihr tanzen sehn!
Steht es erst auf beiden Beinen,
Wird's auch auf dem Kopfe stehn.

28.
BAŞLAYANLARA TESELLİ

Bak şu çocuğa domuzlar arasından,
Çaresiz sürdürüyor homurdanmayı!
Ağlıyor da ağlıyor o, hiç durmadan –
Öğrenir mi acep kalkıp dolanmayı?
Korkmayın! En güzelini başarmadan
Durmaz o, görün ondaki oynamayı!
Ayaklarına dayanıp kalktığı an,
Gösterecek o kafa üstü durmayı.

29.
STERNEN-EGOISMUS

Rollt' ich mich rundes Rollefass
Nicht um mich selbst ohn' Unterlass,
Wie hielt' ich's aus, ohne anzubrennen,
Der heissen Sonne nachzurennen?

29.
YILDIZLARIN BENCİLLİĞİ

O toparlak fıçıyı yuvarlayıp durmasaydım
Şu sorunun yanıtını kendimce bir bulsaydım;
"Nasıl korurum söyleyin yanmaktan kendimi ben,
Şu kızgın güneş ardımda, ölesiye koşarken?"

30.
DER NÄCHSTE

Nah hab den Nächsten ich nicht gerne:
Fort mit ihm in die Höh und Ferne!
Wie würd' er sonst zu meinem Sterne? –

30.
CÂNÂN*

Lütfen, burnumun dibinden biraz öteme yerleş,
Biraz uzağımda, biraz da yükseğimde eğleş!
Yoksa nasıl derim ben "cânânım yıldızlara eş". –

* Bestekâr Kemal Tüfekçi tarafından hüzzâm makamında bestelenmiştir. (Çev. n.)

31.
DER VERKAPPTE HEILIGE

Dass dein Glück uns nicht bedrücke,
Legst du um dich Teufelstücke,
Teufelswitz und Teufelskleid.
Doch umsonst! Aus deinem Blicke
Blickt hervor die Heiligkeit!

31.
MASKELENMİŞ AZİZ*

Mutluluğun sıkmasın bizleri diye,
Şeytan tavırları yakıştır kendine.
Şeytanca zekâyı, şeytanca giysiyi.
Ama boşuna, bakınca gözlerinin içine,
Masumluğun söylüyor azizliğini!

* Burada anlatılan "Aziz", Nietzsche'nin kendisi olabilir mi? (Çev. n.)

32.
DER UNFREIE

A. Er steht und horcht: was konnt ihn irren?
Was hört er vor den Ohren schwirren?
Was war's, das ihn darniederschlug?
B. Wie Jeder, der einst Ketten trug,
Hört überall er – Kettenklirren.

32.
TUTSAK

A. Durur ve dikkat kesilir: Nedir yanıltan onu?
Nedir bu kulaklarından hiç gitmeyen uğultu?
Nedir ya, gazabı onu yere çalanın?
B. Bir vakitler o zincirlere vurulmuş insanın
İç dünyası hep zincir şakırtılarıyla dolu.

33.
DER EINSAME

Verhasst ist mir das Folgen und das Führen.
Gehorchen? Nein! Und aber nein – Regieren!
Wer sich nicht schrecklich ist, macht Niemand Schrecken:
Und nur wer Schrecken macht, kann Andre führen.
Verhasst ist mir's schon, selber mich zu führen!
Ich liebe es, gleich Wald-und Meeresthieren,
Mich für ein gutes Weilchen zu verlieren,
In holder Irrniss grüblerisch zu hocken,
Von ferne her mich endlich heimzulocken,
Mich selber zu mir selber – zu verführen.

33.
BİR BAŞINA

Ne giderim peşlerinden ne ardımda devâm olsun.
Ne uyarım ne hükmeder, kalanlara selâm olsun!
Korkunçtur kendinden korkan: Korku yayan korku bulsun!
Korkutanlar yönetirmiş, hadi onlar önder olsun!
Dinlemez sözümü kendim, söz geçiren beter olsun!
Severim dolanıp da orman olsun, denizler olsun!
Ara sıra gideyim de bıraktığım izler solsun
Gizli tenha köşelerde, beni şimdi kimler bulsun?
Ey benim gibi yalnız! Sen, kendine varan yolun
Yolcusu! Çağır uzaklardan kendini, olsun!

34.
SENECA ET HOC GENUS OMNE

Das schreibt und schreibt sein unausstech-
lich weises Larifari,
Als gält es primum scribere,
Deinde philosophari.

34.
SENECA ve ŞUREKÂSI

Yaz Allah'ım, yaz hak getire–
Saçmalığı bilginvâri,
Primium Scribere
Deinde Philosophari*

* Önce yaz, sonra felsefe yap. (Çev. n.)

35.
EIS

Ja! Mitunter mach' ich Eis:
Nützlich ist Eis zum Verdauen!
Hättet ihr viel zu verdauen,
Oh wie liebtet ihr mein Eis!

35.
BUZ

Elbette yaparım ben ara sıra buzumu:
İyi gelir midenize, sindirmeye!
Olsaydı da, çok şeyiniz keşke sindirmeye,
Severdiniz işte çok, pek çok ama, buzumu!

36.
JUGENDSCHRIFTEN

Meiner Weisheit A und O
Klang mir hier: was hört' ich doch!
Jetzo klingt ınir's nicht mehr so,
Nur das ew'ge Ah! und Oh!
Meiner Jugend hor ich noch.

36.
GENÇLİK YAZILARI

Bilgeliğim A'dan O'ya*
Dinliyorum, çınlıyor da!
Bana öyle gelmiyor ya,
Yalnız sonsuz "ah!", "oh!"da
Gençliğimi duya duya.

* "A", alfabenin ilk harfi; "O", omega olarak, son harfi. (Çev. n.)

37.
VORSICHT

In jener Gegend reist man jetzt nicht gut;
Und hast du Geist, sei doppelt auf der Hut!
Man lockt und liebt dich, bis man dich zerreisst:
Schwarmgeister sind's – : da fehlt es stets an Geist!

37.
AMAN DİKKAT

Yabancılara hiç de güvenlikli değil bu bölge;
Hele varsa bir ruhun, iki misli olur, tehlike!
Kandırıp da severler, parçalarlar sizi ardından:
Ayran gönüllüdürler – eksiktir ruhları her zaman.

38.
DER FROMME SPRICHT

Gott liebt uns, weil er uns erschuf! –
„Der Mensch schuf Gott!" -- sagt drauf ihr Feinen.
Und soll nicht lieben, was er schuf?
Soll's gar, weil er es schuf, verneinen?
Das hinkt, das trägt des Teufels Huf.

38.
SOFUCA KELÂM

Tanrı seviyor bizi, çünkü o yarattı bizi! –
"İnsan yarattı Tanrı'yı" – dedi ince akıllı.
Yarattıklarını sevmemeli mi o, peki?
Sevmeli, çünkü yaratan o, yanıtın "hayır" mı?
Sakat bu düşünce, şeytânî, hem de çok şeytânî.

39.
IM SOMMER

Im Schweisse unsres Angesichts
Soll'n unser Brod wir essen?
Im Schweisse isst man lieber Nichts,
Nach weiser Aerzte Ermessen.
Der Hundsstern winkt: woran gebricht's?
Was will sein feurig Winken?
Im Schweisse unsres Angesichts
Soll'n unsren Wein wir trinken!

39.
YAZIN

Alnımızdan terler akar
Katalım mı aşımıza?
Terli yeme tehlike var,
Bir şey gelir başımıza!
Köpek yıldızı* göz kırpar,
Akıl ermez anlamına.
Alnımızdan terler akar
Tat gelsin şarabımıza.

* Robert Temple, İslâm öncesi İran geleneğinde Sirius'tan 'Kopek Yıldızı' olarak söz edildiğini belirtir. Eski Yunan mitolojisinde ve Tuareg yerlilerinin geleneğinde de Sirius, köpek-yıldız olarak nitelendirilir. (Ed. n.)

40.
OHNE NEID

Ja, neidlos blickt er: und ihr ehrt ihn drum?
Er blickt sich nicht nach euren Ehren um;
Er hat des Adlers Auge für die Ferne,
Er sieht euch nicht! – er sieht nur Sterne, Sterne.

40.
KISKANMADAN

Kıskanmadan bakıyor da sayıyorsun onu,
Fark etmiyor saygını hiç, anlıyorsun onu;
Uzakları yakın eden kartal gözleri var,
Görmez asla seni – yalnız yıldızlara bakar.

41.
HERAKLITISMUS

Alles Glück auf Erden,
Freunde, giebt der Kampf!
Ja, um Freund zu werden,
Braucht es Pulverdampf!
Eins in Drei'n sind Freunde:
Brüder vor der Noth,
Gleiche vor dem Feinde,
Freie – vor dem Tod!

41.
HERAKLİTÇİLİK

Tüm mutluluğu dünyâya
Yalnızca savaş getirir!
Elbette dost bulmada
Kanlı bir meydan gerekir.
Birde üç, dosttur bir çeşit:
Kardeş, sefalet önünde,
Düşman karşısında, eşit,
Özgür – ölüm geldiğinde!

42.
GRUNDSATZ DER ALLZUFEINEN

Lieber auf den Zehen noch,
Als auf allen Vieren!
Lieber durch ein Schlüsselloch,
Als durch offne Thüren!

42.
ÇOK İNCELMİŞLERİN ANA İLKESİ

Parmak uçlarında o, yükselmeyi seçer,
Sürüneceğine dört ayağı üzerinde!
Anahtar deliklerinden kolayca geçer,
Açık kapılardan gelip gideceğine!

43.
ZUPRUSCH

Auf Ruhm hast du den Sinn gericht?
Dann acht' der Lehre:
Bei Zeiten leiste frei Verzicht
Auf Ehre!

43.
YÜREKLENDİRME

Düştün mü şan ve şöhretin ardına?
Öyleyse gel, kulak kesil de dinle:
Yazık olmasın git onlarsız yaşa
Şerefinle!

44.
DER GRÜNDLICHE

Ein Forscher ich? Oh spart diess Wort! –
Ich bin nur s c h w e r – so manche Pfund'!
Ich falle, falle immerfort
Und endlich auf den Grund!

44.
DİPLİ

Araştırmacı mıyım ben? Ya biraz dur! –
Yalnızca a ğ ı r ı m – o kadar ağır!
Düşüyorum, hep durmadan düşüyor
Düşen sonunda elbet dibe varır!

45.
FÜR IMMER

„Heut komm' ich, weil mir's heute frommt" –
Denkt Jeder, der für immer kommt.
Was ficht ihn an der Welt Gered':
„Du kommst zu früh! Du kommst zu spät!"

45.
DÂİMÂ

"Gelirim bugün, çünkü canım böyle çeker" –
Derler o, sonsuza dek kalmaya gelenler.
Sözlerine aldırış etmeden dünyanın:
"Sen çok erken geldin ya, sen de çok geç kaldın!"

46.
URTHE ILE DER MÜDEN

Der Sonne fluchen alle Matten;
Der Bäume Werth ist ihnen – Schatten!

46.
YORGUNLARIN KARARI

Lânetler güneşi, içi geçmişler;
Ağacı gölgesi için seçmişler!

47.
NIEDERGANG

„Er sinkt, er fällt jetzt" – höhnt ihr hin und wieder;
Die Wahrheit ist: er steigt zu euch hernieder!

Sein Ueberglück ward ihm zum Ungemach,
Sein Ueberlicht geht eurem Dunkel nach.

47.
ÇÖKKÜN

"Ha battı ha batacak" der de eğlenirler;
Gerçek şu: O size aşağı doğru iner!

Üstün mutluluğu onu dipdiri eder,
Üstün ışığı karanlığınızı izler.

48.
GEGEN DIE GESETZE

Von heut an hängt an härner Schnur
Um meinen Hals die Stunden-Uhr:
Von heut an hört der Sterne Lauf,
Sonn', Hahnenschrei und Schatten auf,
Und was mir je die Zeit verkünd't,
Das ist jetzt stumm und taub und blind: –
Es schweigt mir jegliche Natur
Beim Tiktak von Gesetz und Uhr.

48.
YASAYA KARŞI

Bugünden asılmış da kıldandır ipi
Boynuma zamanın amansız saati;
Bugünden yıldızların nurlu dönüşü,
Durdu güneş, gölgeler, horoz ötüşü,
Ve ne gösteriyorsa bana zamanı,
Yok bir seda, şimdi dilsiz, sağır kör:
Doğa da ne varsa ses vermiyor bana
Yasanın ve saatin tiktaklarıyla.

49.
DER WEISE SPRICHT

Dem Volke fremd und nützlich doch dem Volke,
Zieh ich des Weges, Sonne bald, bald Wolke –
Und immer über diesem Volke!

49.
BİLGE KELÂMI

Kalabalıkların uzağındayım, yine de yararlı,
Yol göstererek işte, kâh güneşi kâh bulutları -
Ama hep kalabalıklardan yüksekte olanları!

50.
DEN KOPF VERLOREN

Sie hat jetzt Geist – wie kam's, dass sie ihn fand ?
Ein Mann verlor durch sie jüngst den Verstand,
Sein Kopf war reich vor diesem Zeitvertreibe:
Zum Teufel gieng sein Kopf – nein! nein! zum Weibe!

50.
GİTTİ KAFA

Ne cin fikirli kadın, nasıl da böyle ince!
Delirtti yine adamı, adam onu sevince.
Âfet öncesi, sahipti kafasına bu kişi:
Şeytan girdi kafasına – hayır, hayır! Bir dişi!

51.
FROMME WÜNSCHE

„Mögen alle Schlüssel doch
Flugs verloren gehen,
Und in jedem Schlüsselloch
Sich der Dietrich drehen!"
Also denkt zu jeder Frist
Jeder, der – ein Dietrich ist.

51.
SOFUCA DİLEKLER

"Tüm anahtarlar birdenbire
Uçup ortadan kaybolmalı,
Ve her anahtar deliğine
Bir maymuncuk uydurulmalı!"
Hep böyle düşünür kesinkes
Herkes – maymuncuk olan herkes.

52.
MIT DEM FUSSE SCHREIBEN

Ich schreib nicht mit der Hand allein:
Der Fuss will stets mit Schreiber sein.
Fest, frei und tapfer läuft er mir
Bald durch das Feld, bald durchs Papier.

52.
AYAKLA YAZMAK

Tek başlarına yazmasın artık ellerim:
Ayaklarım onlara katılsın isterim.
Ben bu sağlam, özgür, cesur ayaklarımla
Kâh kırlarda koşuyorum, kâh kâğıtlarda.

53.
„MENSCHLICHES, ALLZUMENSCHLICHES: EIN BUCH"

Schwermüthig scheu, solang du rückwärts schaust,
Der Zukunft trauend, wo du selbst dir traust:
Oh Vogel, rechn' ich dich den Adlern zu?
Bist du Minerva's Liebling U-hu-hu?

53.
"İNSANCA, PEK İNSANCA: BİR KİTAP"

Acılısın utangaç, bakınca geçmişe.
Güven geleceğe, kendine güvenince:
Ah, kuşum nesin sen kartal mı, su kuşu mu?
Yoksa Minerva'nın sevgili baykuşu mu?

54.
MEINEM LESER

Ein gut Gebiss und einen guten Magen –
Diess wünsch' ich dir!
Und hast du erst mein Buch vertragen,
Verträgst du dich gewiss mit mir!

54.
OKURUMA

Sağlam dişleriniz olsun, taş gibi mideniz –
Aşçı olan yazarınızın budur dileği!
Bir kez kitabı kolayca sindirirseniz,
Sindirirsiniz içinize kolayca beni!

55.
DER REALISTISCHE MALER

„Treu die Natur und ganz!" – Wie fängt er's an:
Wann wäre je Natur im Bilde a b g e t h a n?
Unendlich ist das kleinste Stüds der Welt! –
Er malt zuletzt davon, was ihm gefällt.
Und was gefällt ihm? Was er malen kann!

55.
GERÇEKÇİ RESSAM

Böyle başlanır: – "Sanat, mutlak sadakattır doğaya!"
Doğayı aynen r e s i m l e y e c e k, bak sen, ressam bu ya!
Sonsuzdur oysa, doğanın en, en küçük zerresi.
Ne hoşuna giderse onu yapar, yoktur çaresi.
Elbette yapabildiği resimler gider hoşuna!

56.
DICHTER-EITELKEIT

Gebt mir Leim nur: denn zum Leime
Find' ich selber mir schon Holz!
Sinn in vier unsinn'ge Reime
Legen – ist kein kleiner Stolz!

56.
ŞAİRİN SATTIĞI ÇALIM

Çıkarın şu tutkalı bana, unutmadan
O tutkala nice odunlar bulurum!
Dört saçma sapan uyaktaki anlamdan
Oluşur – işte benim bütün gururum!

57.

WÄHLERISCHER GESCHMACK

Wenn man frei mich wählen liesse,
Wählt' ich gern ein Plätzchen mir
Mitten drin im Paradiese:
Gerner noch – vor seiner Thür!

57.
SEÇİCİ BEĞENİ

Seçimlerinde insan özgürse eğer
Seçerim hemen, daha işin başında!
Dilediğimce cennette bir yer.
Daha doğrusu – kapısının dışında!

58.
DIE KRUMME NASE

Die Nase schauet trutziglich
In's Land, der Nüster blähet sich –
Drum fällst du, Nashorn ohne Horn,
Mein stolzes Menschlein, stets nach vorn!
Und stets beisammen find't sich das:
Gerader Stolz, gekrümmte Nas.

58.
ÇARPIK BURUN*

Burun bu, böbürlenip duruyor işte
Kabarıp genişleyen delikleriyle –
Bundan dolayı sen boynuzsuz gergedan,
Sen küçük kibirli insancığım, davran!
Çoğu zaman böylesi dosdoğru kibir,
Ancak çarpık burunla birlikte gelir.

* Nietzsche, Socrates'i kastediyor olabilir mi? (Çev. n.)

59.
DIE FEDER KRITZELT

Die Feder kritzelt: Hölle das!
Bin ich verdammt zum Kritzeln-Müssen? –
So greif' ich kühn zum Tintenfass
Und schreib' mit didsen Tintenflüssen.
Wie läuft das hin, so voll, so breit!
Wie glückt mir Alles, wie ich's treibe!
Zwar fehlt der Schrift die Deutlichkeit –
Was thut's? Wer liest denn, was ich schreibe?

59.
KALEM ÇEKTİRİYOR

Çiziktirir de kalem: Köpürür cehennem!
Yazmaya durdum, yazgılı mıyım yoksa ben?–
Korkmadan dolup çıkıyor, hokkayla kalem
Mürekkep kâğıda oluk oluk akarken.
Koşarak çılgın yazıyorum dokunmuyor!
Çabalıyor, başarıyorum, durmuyor ki,
Yazım her nedense bir türlü okunmuyor –
Varsın olsun, yazdığımı kim okuyor ki?

60.
HÖHERE MENSCHEN

Der steigt empor – ihn soll man loben!
Doch Jener kommt allzeit von Oben!
Der lebt dem Lobe selbst enthoben,
Der ist von Droben!

60.
YÜKSEKLİKLERİN İNSANI

Tırmanır yukarı, demek ki övülmeli!
Oysa her zaman tepeden iner diğeri!
Övgüden arınmış, övgünün değmediği
Bir yaşamda, çok çok ötede d u r u r yeri!

61.
DER SKEPTIKER SPRICHT

Halb ist dein Leben um,
Der Zeiger rückt, die Seele schaudert dir!
Lang schweift sie schon herum
Und sucht und fand nicht – und sie zaudert hier?
Halb ist dein Leben um:
Schmerz war's und Irrthum, Stund' um Stund' dahier!
Was suchst du noch? W a r u m ?– –
Diess eben such' ich – Grund um Grund dafür!

61.
KUŞKUCU SÖYLÜYOR

Gitti işte yarısı yaşamının,
Devran döner, ruhun apansız titrer!
Çaresiz uzun uzun kıvranırsın
Arar bulamazsın, karar elden gider.
Gitti işte yarısı yaşamının:
Sarmış her yanını yanlış ve keder!
Gereği ne hâlâ araştırmanın? - -
Bu: Herşeyin altındaki temeller!

62.
ECCE HOMO

Ja! Ich weiss, woher ich stamme!
Ungesättigt gleich der Flamme
Glühe und verzehr' ich mich.
Licht wird Alles, was ich lasse,
Kohle Alles, was ich lasse:
Flamme bin ich sicherlich.

62.
ECCE HOMO*

Biliyorum nereliyim!
Bir doyumsuz ateşleyim
Yanıyorum için için.
Kavradığım ışık olur,
Ardımda küllerim kalır:
Ateşim ben böyle bilin!

* Lat. İşte İnsan (Çev. n.)

63.
STERNEN-MORAL

Vorausbestimmt zur Sternenbahn,
Was geht dich, Stern, das Dunkel an?

Roll' selig hin durch diese Zeit!
Ihr Elend sei dir fremd und weit!

Der fernsten Welt gehört dein Schein:
Mitleid soll Sünde für dich sein!

Nur Ein Gebot gilt dir: sei rein!

63.
YILDIZ AHLÂKI

Çoktandır dönerken üstünde yörüngenin,
Ne demek, ey yıldız, karanlık senin için?

Dönerken sen bahtiyâr, aşarak zamanı!
Uzak dursun senden, tüm dertlerle sıkıntı!

En uzak dünyalara ulaşsın ışığın:
Acımak çok günahtır, bundan sakınasın!

Tek buyruğu var ahlâkının: Saf kalasın!

2. BÖLÜM

PRENS SERSERİ KUŞ'UN* TÜRKÜLERİ

(İkinci Basımda (1887), Kitabın Sonuna Ek Olarak Konan Şiirler)

* Serseri Kuş, *Vogelfrei*, kuş gibi özgür olan, özgür olduğu için rahatça hareket edebilen, bu yüzden her an vurulmaya açık yasadışı kişilere verilen bir ad. Nietzsche'nin takma adı. (Çev. n.)

AN GOETHE

Das Unvergängliche
ist nur dein Gleichniss!
Gott der Verfängliche
ist Dichter–Erschleichniss...

Welt–Rad, das rollende,
Streift Ziel auf Ziel:
Noth – nennt's der Grollende,
Der Narr nennt's – Spiel...

Welt–Spiel, das herrische,
Mischt Sein und Schein: –
Das Ewig–Närrische
Mischt u n s – hinein!...

GOETHE'YE *

Ne varsa tüm kalıcı
Uyduruğun sadece!
Tam şâir hınzırlığı
Tanrı denen bilmece...

Bu dönen dünya çarkı,
Sürekli yapılıyor:
Şans – diyor bed suratlı,
Hödükse – oyun– diyor...

Oyun dünyanın işi,
Katmış sapı samana: –
Ebedi hödük b i z i
Getiriyor oyuna!...

* *Faust*'un ikinci bölümünün son dizeleriyle karşılaştırın (Çev. n.):

CHORUS MYSTICUS	**MİSTİK KORO**
Alles Vergängliche	Tüm bu gelip geçici
Ist nur ein Gleichnis;	Kıssadan hisse bize;
Das Unzulängliche,	Hele bir de eksikli,
Hier wird's Ereignis;	İşte bütün mesele;
Das Unbeschreibliche,	Bir şey tanım özürlü,
Hier ist's getan;	İşte olup bitiyor;
Das Ewig – weibliche	Ebedi dişi bizi
Zieht uns hinan.	Şimdi göğe çekiyor.

DICHTERS BERUFUNG

Als ich jüngst, mich zu erquicken,
Unter dunklen Bäumen sass,
Hört' ich ticken, leise ticken,
Zierlich, wie nach Takt und Maass.
Böse wurd' ich, zog Gesichter, –
Endlich aber gab ich nach,
Bis ich gar, gleich einem Dichter,
Selber mit im Tiktak sprach.

Wie mir so im Verse-Machen
Silb' um Silb' ihr Hopsa sprang,
Musst' ich plötzlich lachen, lachen
Eine Viertelstunde lang.
Du ein Dichter? Du ein Dichter?
Steht's mit deinem Kopf so schlecht?
– „Ja, mein Herr, Sie sind ein Dichter"
Achselzuckt der Vogel Specht.

ŞÂİRİN ÇAĞRISI

Gençken serinletmek için kendimi,
Oturdum ben bir dumanlı ormanda,
Tik sesi duydum, uzak bir tik sesi,
Zarif, ölçülü, uygun "tak" ardında.
Çıldıracaktım neydi bu ses neydi, –
Aradım hep aradım da vazgeçtim,
Sonunda karşısında şâir gibi,
Tiktaklarla konuşmayı seçtim.

Ben de ne dizeler düzdüm anlayın,
Hece hece dans ettiler az sonra.
Bir güldüm bir güldüm ki sormayın
Gülmem sürdü tam on beş dakika.
Sen bir şâir ha? Şâir, böyle sessiz?
Üşüttün mü kafayı yoksa bir an?
– "Evet efendim, bir şâirsiniz siz"
Omuz silkip, söylendi ağaçkakan.

Wessen harr' ich hier im Busche?
Wem doch laur'ich Räuber auf ?
Ist's ein Spruch? Ein Bild? im Husche
Sitzt mein Reim ihm hintendrauf.
Was nur schlüpft und hüpft, gleich sticht der
Dichter sich's zum Vers zurecht.
– „Ja, mein Herr, Sie sind ein Dichter"
Achselzuckt der Vogel Specht.

Reime, mein' ich, sind wie Pfeile?
Wie das zappelt, zittert, springt,
Wenn der Pfeil in edle Theile
Des Lacerten–Leibchens dringt!
Ach, ihr sterbt dran, arme Wichter,
Oder taumelt wie bezecht!
– „Ja, mein Herr, Sie sind ein Dichter"
Achselzuckt der Vogel Specht.

Kimi bekliyorum bu çalılıkta?
Soyup da kaçacağım birini mi?
Bir sözü, bir imgeyi karanlıkta,
Sessizce uyağımın yerini mi?
Koşan hoplayan ne varsa seçimsiz,
Gönderiliyor şiire doğrudan.
– "Evet efendim, bir şâirsiniz siz"
Omuz silkip, söylendi ağaçkakan.

Uyaklar, oklar mı onlar, öldüren?
Nasıl da oynatırlar ne de titrek!
Gösterirler tüm güçlerini girerek!
Ah! Ölüyorsun, bil işte çaresiz,
Sensin bu sersem sersem yalpalayan!
– "Evet efendim, bir şâirsiniz siz"
Omuz silkip, söylendi ağaçkakan.

Schiefe Sprüchlein voller Eile,
Trunkne Wörtlein, wie sich's drängt!
Bis ihr Alle, Zeil' an Zeile,
An der Tiktak–Kette hängt.
Und es giebt grausam Gelichter,
Das dies – freut? Sind Dichter – schlecht?
– „Ja, mein Herr, Sie sind ein Dichter"
Achselzuckt der Vogel Specht.

Höhnst du, Vogel? Willst du scherzen?
Steht's mit meinem Kopf schon schlimm,
Schlimmer stünd's mit meinem Herzen?
Fürchte, fürchte meinen Grimm! –
Doch der Dichter – Reime flicht er
Selbst im Grimm noch schlecht und recht.
– „Ja, mein Herr, Sie sind ein Dichter"
Achselzuckt der Vogel Specht.

Çarpık söz kırıntısı çok acele,
Şiir sarhoş sözcükler kumkuması!
Satırtan satıra uçuyor hele
Tik taklar zincirinde uyak dansı.
Serserilerden misin, merhametsiz?
Kötü müdür bu şâirler her zaman?
– "Evet efendim, bir şâirsiniz siz"
Omuz silkip, söylendi ağaçkakan.

Şaka mı bu, kuş? Ettiğin alay mı?
Kafamı beğenmedin, kötüledin.
Kalbim daha da fena, kolay mı?
Köpür, coş, ey öfkem şiirle geldin.
Şair, uyaklar bul, sen, bitimsiz
Ey sen kızgın, kötü ve haklı olan.
– "Evet efendim, bir şâirsiniz siz"
Omuz silkip, söylendi ağaçkakan.

IM SÜDEN

So häng' ich denn auf krummem Aste
Und schaukle meine Müdigkeit.
Ein Vogel lud mich her zu Gaste,
Ein Vogelnest ist's, drin ich raste.
Wo bin ich doch? Ach, weit! Ach, weit!

Das weisse Meer liegt eingeschlafen,
Und purpurn steht ein Segel drauf.
Fels, Feigenbäume, Thurm und Hafen,
Idylle rings, Geblök von Schafen, –
Unschuld des Südens, nimm mich auf!

GÜNEYDE

Astım da ağacın eğri bir dalına
Salıncakta yorgunluğumu salladım.
Bir kuşçuk çağırdı beni yuvasına,
Girip oturdum bayıldım havasına
Neredeyim? Uzakta, çok uzaktayım!

Beyaz deniz uzanır gider uykuya,
Bir erguvan açıverir yelkenini.
İncir ağaçları, kale, liman, kaya,
Koyunlar meler idiller* etrafımda,–
Masum güney, durına koynuna al beni!

* Eski Yunanca'da Eidullion, Latince'de Idyllium. İdil, sakin ferah, gönül açıcı kır manzarası. Böyle bir ortamda yaşanan yaşam. (Çev. n.)

Nur Schritt für Schritt – das ist kein Leben,
Stets Bein vor Bein macht deutsch und schwer.
Ich hiess den Wind mich aufwärts heben,
Ich lernte mit den Vögeln schweben, –
Nach Süden flog ich über's Meer.

Vernunft! Verdriessliches Geschäfte!
Das bringt uns allzubald an's Ziel!
Im Fliegen lernt' ich, was mich äffte, –
Schon fühl' ich Muth und Blut und Säfte
Zu neuem Leben, neuem Spiel...

Bu mu hayat? – adım adım her şeyleri,
Gıdım gıdım olandır Alman, bir bela!
Rüzgâra "kaldır" dedim, "göklere beni",
Kuşlarla öğrendim uçup süzülmeyi, –
Güneye doğru uçtum deniz boyunca!

Akıl! Çağın tatsız kapkara hamuru!
Vardıracak bizi hedefe yakında!
Uçarak öğrendim, alttaki çamuru, –
Şimdi cesaretim var kan ve özsuyu
Yeni bir yaşama, yeni bir oyuna...

Einsam zu denken nenn' ich weise,
Doch einsam singen – wäre dumm!
So hört ein Lied zu eurem Preise
Und setzt euch still um mich im Kreise,
Ihr schlimmen Vögelchen, herum!

So jung, so falsch, so umgetrieben
Scheint ganz ihr mir gemacht zum Lieben
Und jedem schönen Zeitvertreib?
Im Norden – ich gesteh's mit Zaudern –
Liebt' ich ein Weibchen, alt zum Schaudern:
„Die Wahrheit" hiess dies alte Weib ...

Bilge derim bir başına düşünene,
Tek başına türkü çağıransa ebleh!
Sunacağım şarkımı beğeninize
Toplansın şimdi etrafımda sessizce
Eh kuşçuklar, sizi gidi kuşçuklar, eh!

Çok toy, çok yanlış, kışkırtmalarla dolu
Düşlerle göründü bana hep aşk yolu
Gençliğin tüm hazlarını sundu mu fakat?
İtiraf etmek çok zor – Kuzey'e doğru,
Sevdim bir kancığı, korkuncun korkuncu:
Bu yaşlı cadının adı "halkikat"...

DIE FROMME BEPPA

So lang noch hübsch mein Leibchen,
Lohnt's sich schon, fromm zu sein.
Man weiss, Gott liebt die Weibchen,
Die hübschen obendrein.
Er wird's dem armen Mönchlein
Gewisslich gern verzeih'n,
Dass er, gleich manchem Mönchlein,
So gern will bei mir sein.

Kein grauer Kirchenvater!
Nein, jung noch und oft roth,
Oft trotz dem grausten Kater
Voll Eifersucht und Noth.
Ich liebe nicht die Greise,
Er liebt die Alten nicht:
Wie wunderlich und weise
Hat Gott dies eingericht!

SOFU BEPPA

Sofu olmanın ne zararı var,
Güzel görünsün bedenciğim de.
Biliriz Tanrı kadını sever,
En azından, kadıncık şirinse.
Kuşkusuz Tanrı hemen affeder,
Dokunmaz garip keşişciğime.
Benimle olmaya hep can atar,
Diğer birçok keşiş gibi hem de.

Kilise babaları değil gri!
Hayır gençler, al al yanakları,
Yine de soluksa benizleri
Sebep: Kıskançlık para darlığı.
Sevmem elden ayaktan düşeni,
Hiç sevmez Tanrı da yaşlıları:
Ne muhteşem, bilgece, değil mi?
Kurmuş işte düzenini Tanrı!

Die Kirche weiss zu leben,
Sie prüft Herz und Gesicht.
Stets will sie mir vergeben, –
Ja, wer vergiebt mir nicht!
Man lispelt mit dem Mündchen,
Man knixt und geht hinaus,
Und mit dem neuen Sündchen
Löscht man das alte aus.

Gelobt sei Gott auf Erden,
Der hübsche Mädchen liebt
Und derlei Herzbeschwerden
Sich selber gern vergiebt.
So lang noch hübsch mein Leibchen,
Lohnt sich's schon, fromm zu sein:
Als altes Wackelweibchen
Mag mich der Teufel frein!

Yüreği de, yüzü de denetler,
Kilise bilir keyif etmeyi.
Her zaman beni affeder, –
Evet, kendini affetmeyeni!
Kurular göz yaşını, diz çöker,
Yankılanır fısıltılı sesi,
Eski günahları hemen siler
Hazır olunca hep yenileri.

Şu dünyada hamd olsun Tanrı'ya,
O, güzel kadınları sevene,
Doluyken yüreği günahlarla,
Kendi kendisini affedene!
Sofu olmanın ne zararı var,
Tek güzel görünsün bedenim de:
Olunca düşkün, bitkin ihtiyar
Varsın şeytan dolsun her şeyime!

DER GEHEIMNISSVOLLE NACHEN

Gestern Nachts, als Alles schlief,
Kaum der Wind mit ungewissen
Seufzern durch die Gassen lief,
Gab mir Ruhe nicht das Kissen,
Noch der Mohn, noch, was sonst tief
Schlafen macht, – ein gut Gewissen.

Endlich schlug ich mir den Schlaf
Aus dem Sinn und lief zum Strande.
Mondhell war's und mild, – ich traf
Mann und Kahn auf warmem Sande,
Schläfrig beide, Hirt und Schaf: –
Schläfrig stiess der Kahn vom Lande.

SIR DOLU TEKNE

Geçen sene bütün herkes uykuda,
Nasıl da uğuldadı durdu rüzgâr,
Dolaştı iniltileriyle sokaklarda,
Huzur vermiyor artık bu yastıklar,
Ne afyonda* ne uyku ilacında
Ne de – temiz bir vicdanda hayır var.

İsteksiz, kalktım yataktan sonunda
Giyindim de indim baktım sahile.
Yumuşacık sakin gece, mehtapta,
Rastladım bir adamla bir tekneye,
Uykuluydular, tekne de adam da: –
Mahmur, ayrıldık kıyıdan birlikte.

* Nietzsche'nin acılarını dindirmek için afyon aldığını biliyoruz. (Çev. n.)

Eine Stunde, leicht auch zwei,
Oder war's ein Jahr? – da sanken
Plötzlich mir Sinn und Gedanken
In ein ew'ges Einerlei,
Und ein Abgrund ohne Schranken
That sich auf: – da war's vorbei!

– Morgen kam: auf schwarzen Tiefen
Steht ein Kahn und ruht und ruht...
Was geschah? so rief's, so riefen
Hundert bald: was gab es? Blut? – –
Nichts geschah! Wir schliefen, schliefen
Alle – ach, so gut! so gut!

Bir saat mi geçti, hatta iki mi,
Bir yıl mı yoksa? Öyle birdenbire
Tüm firkim, duygularım gidiverdi
Batmışken sonsuz bir tekdüzeliğe,
Dipsiz bir uçurum açılıverdi
Önümdeydi o: – Oluverdi işte!

– Sabah oldu: Koyu kara bir tekne
Öylesine duruyor, duruyordu...
"Ne oldu?" sordu, sordular, "Olan ne?"
Kim öldü? Kan mı? Yüzlercesi sordu.
Hiçbir şey yok! Uyuduk biz sadece
T ü m ü m ü z de güzel güzel uyudu!

LIEBESERKLÄRUNG
(bei der aber der Dichter in eine Grube fiel –).

Oh Wunder! Fliegt er noch?
Er steigt empor, und seine Flügel ruhn?
Was hebt und trägt ihn doch?
Was ist ihm Ziel und Zug und Zügel nun?

Gleich Stern und Ewigkeit
Lebt er in Höhn jetzt, die das Leben flieht,
Mitleidig selbst dem Neid –:
Und hoch flog, wer ihn auch nur schweben sieht!

Oh VogelAlbatross!
Zur Höhe treibt's mit ew'gem Triebe mich.
Ich dachte dein: da floss
Mir Thrän' um Thräne, – ja, ich liebe dich!

AŞK İLÂNI
(Ama bu arada şâir çukura düştü!–)

Ne harika! Göklerde uçuyor, uçuyor mu hâlâ?
Çıkıyor yükseğe, duruyor mu peki kanatları?
Nedir onu durmaksızın çeken böyle yukarıya?
Nedir hedefleri onun, uçuş yolu, hudutları?

Yıldızlar, sonrasızlık! İşte soruların yanıtı
O şimdi yaşamın engellediği yükseklerde,
Bağışlıyor tümüyle kendisini kıskananları –:
Hafifliyor, yükseğe uçuşunu seyredenlerde!

Ah Albartos, Albatros sen soylu kuşum! Biliyorum,
Yükseklere daima sonsuz bir dürtü itti beni.
Durmuyor ki hiç gözyaşlarım: Seni düşünüyorum
Güzel kuşum, sen asil kuşum – çok seviyorum seni!

LIED EINES THEOKRITISCHEN ZIEGENHIRTEN

Da lieg' ich, krank im Gedärm, –
Mich fressen die Wanzen.
Und drüben noch Licht und Lärm!
Ich hör's, sie tanzen ...

Sie wollte um diese Stund'
Zu mir sich schleichen.
Ich warte wie ein Hund, –
Es kommt kein Zeichen.

TANRILARA ÇIKIŞAN KEÇİ ÇOBANININ TÜRKÜSÜ*

Uzanmışım müthiş bir ağrı karnımda, –
Kemiriyor beni tahta kuruları.
Işıklar, gürültüler, işte tam orda!
Duyuyorum heyecanlı danslarını...

Sessizce yola koyulup gelecekti
Sokulup bana sevgilim olacaktı.
Bekliyorum köpek gibi ben onu şimdi, –
Ne gelen var, ne giden, nerede kaldı?

* M. Ö. III. yy. da yaşamış, şâir Theokritos, kır (pastoral) şiirlerinin babası sayılır. Tanrı'ya çıkışan keçi çobanı sözünü Almanca'da theokritisch olarak söylüyor, Nietzsche, Theokritos'un adıyla birleştiriyor Tanrı eleştirisini. Şiir Nietzsche'nin çok sevdiği Heinrich Heine'nin şiirlerini andırıyor. (Çev. n.)

Das Kreuz, als sie's versprach?
Wie konnte sie lügen?
– Oder läuft sie Jedem nach,
Wie meine Ziegen?

Woher ihr seid'ner Rock? –
Ah, meine Stolze?
Es wohnt noch mancher Bock
An diesem Holze?

Yemin etmişti, unutuyor, kaç defa,
Nasıl yalancı olabilir bu kadar?
– Koşuyor mu her erkeğin ardında?
Benim keçimin de böyle huyu var!

Nereden bulmuşsun bu ipek eteği? –
Ah! Kızım benim, onuruyla yaşayan!
Kuşkum şu: Sakın birden fazla erkeği
Besliyor olmasın bu küçücük orman?

– Wie kraus und giftig macht
VerliebtesWarten!
So wächst bei schwüler Nacht
Giftpilz im Garten.

Die Liebe zehrt an mir
Gleich sieben Uebeln, –
Nichts mag ich essen schier.
Lebt wohl, ihr Zwiebeln!

Der Mond gieng schon in's Meer,
Müd sind alle Sterne,
Grau kommt der Tag daher, –
Ich stürbe gerne.

– Nasıl dağıtıyor, nasıl zehirliyor
Aşk, sevgilinin beklendiği gecede!
Kaygı dolu uzun geceler besliyor
Şu en zehirli mantarları, bahçede.

Bu aşk beni yiyip bitiriyor ama,
Cehennemin yedi kat dibinde sanki, –
Bir lokmacık koyamıyorum ağzıma.
Elveda sevgili soğanlarım, hadi!

Ay battı denizde az önce, bir hüzün,
Kapladı, söndü yıldızlar gökyüzünde,
Kurşun gibi yüzünü gösteriyor gün, –
Ölümdür bundan böyle tek isteğim de.

"DIESEN UNGEWISSEN SEELEN"

Diesen ungewissen Seelen
Bin ich grimmig gram.
All ihr Ehren ist ein Quälen,
All ihr Lob ist Selbstverdruss und Scham.

Dass ich nicht an i h r e m Stricke
Ziehe durch die Zeit,
Dafür grüsst mich ihrer Blicke
Giftig-süsser hoffnungsloser Neid.

Möchten sie mir herzhaft fluchen
Und die Nase drehn!
Dieser Augen hülflos Suchen
Soll bei mir auf ewig irre gehn.

"PISIRIK RUHLAR!"

Nasıl da böyle deli ediyorlar beni
Ne edeyim ben ah! Şu pısırık ruhları?
Gururları can sıkıcı hep, övgüleri,
Utanç dolu, kendinden tiksintiye dayalı.

İçlerine girmediğimden mi nedir
Bana karşı bu merakları, açlıkları.
Gözleriyle izliyor beni, şu zehir
Şekerleri, sonuç vermez kıskançlıkları.

Hadi küfretsinler bana acı, çok acı,
Çevirsinler yüzlerini benden, isterse!
Gözler boşuna bakıyor sorgulayıcı
Hiç göremeyecekler aradıklarını bende.

NARR IN VERZWEIFLUNG

Ach! Was ich schrieb auf Tisch und Wand
Mit Narrenherz und Narrenhand,
Das sollte Tisch und Wand mir zieren?...

Doch ihr sagt: „Narrenhände schmieren, –
Und Tisch und Wand soll man purgieren,
Bis auch die letzte Spur verschwand!"

Erlaubt! Ich lege Hand mit an –,
Ich lernte Schwamm und Besen führen,
Als Kritiker, als Wassermann.

Doch, wenn die Arbeit abgethan,
Säh' gern ich euch, ihr Ueberweisen,
Mit Weisheit Tisch und Wand besch.....

UMUTSUZ HÖDÜK

Ah! Yazdıklarım yazdıklarım, masaya ve duvara
Evet! Ahmak bir yürekle sakar bir elle, bu ara,
Şu masaya duvara azıcık şan vermek içindi.

Ama durmadan diyorsunuz ki: "Hödüğün elleri, –
Ne duvar kor ne masa, yıkar her yeri"* hep silmeli,
Bütün bu yazıları hiçbir iz kalmayıncaya.

İzin ver! Çalışayım canımı dişime takarak –,
Öğrenmişim çoktan, sünger ve süpürge kullanmayı,
Eleştirmen olarak, Erkek Su Perisi olarak.

Ama temizlik bittiğinde, bir güzel yıkanarak,
Göreyim, ey yüce bilge! Nasıl atarsın okunu,
Bilgece masaya, duvara, pisliğini b.kunu...

* "Narrenhände/schmieren Tisch und Wände", sakarlar için söylenmiş bir Alman atasözü: "Hödüğün elleri/ne duvar kor ne masa, yıkar her yeri." (Çev. n.)

RIMUS REMEDIUM
Oder: Wie kranke Dichter sich trösten.

Aus deinem Munde,
Du speichelflüssige Hexe Zeit,
Tropft langsam Stund' auf Stunde.
Umsonst, dass all mein Ekel schreit:
„Fluch, Fluch dem Schlunde
Der Ewigkeit!"

Welt – ist von Erz:
Ein glühender Stier, – der hört kein Schrein.
Mit fliegenden Dolchen schreibt der Schmerz
Mir in's Gebein:
„Welt hat kein Herz,
Und Dummheit wär's, ihr gram drum sein!"

ŞİFÂ ŞİİRİ*
Ya da: Hasta Şâirlerin Kendilerini Avutmaları

Ağzından,
Ey zaman! Sen salya sümük cadı, öyle olsun,
Damlatırsın yavaşça saatleri ard arda pek yaman.
Boşuna, tüm tiksintim sana, haykırırsın durursun:
"Lânet, lânet olsun uçurumuna, her zaman,
Sonsuzluğun!"

Dünya–taştan:
Bu kızgın boğa – çığlıkları sağır,** bir çile,
Uçan hançerleriyle yazıyor, acı, baştan
Durmadan, durmadan kemiklerimin içine;
"Dünya fettân,
Ahmaklığımdan geliyor işte bu inleme!"

* Nietzsche, Latince Rimus remedium diyor. (Çev. n.)

** Sicilya'da Agrigentum tiranı Falaris, yönetimi altındaki, en küçük kuşku duyduğu insanları Perillos'un tasarladığı pirinçten yapılma içi boş boğaya kapatır, içindeki adamı pişirirmiş. İlk kurbanı da Perillos'du. M. Ö. 552'de halk, ayaklanarak, tiranı aynı biçimde cezalandırdı. (Çev. n.)

Giess alle Mohne,
Giess, Fieber! Gift mir in's Gehirn!
Zu lang schon prüfst du mir Hand und Stirn.
Was frägst du? Was? „Zu welchem – Lohne?"
– – Ha! Fluch der Dirn'
Und ihrem Hohne!

Nein! Komm zurück!
Draussen ist's kalt, ich höre regnen –
Ich sollte dir zartlicher begegnen?
– Nimm! Hier ist Gold: wie glänzt das Stück! –
Dich heissen „Glück"?
Dich, Fieber, segnen? –

Die Thür springt auf!
Der Regen sprüht nach meinem Bette!
Wind löscht das Licht, – Unheil in Hauf'!
– Wer jetzt nicht hundert R e i m e hätte
Ich wette, wette,
Der gienge drauf!

Aksın afyonlar aksın, durmasın öyle!
Ey ateş! Zehirle beynimi benim, kurusun!
Sen nicedir elimi, kafamı sınıyorsun.
Ne soruyorsun? Ne? "Nedir ödülü?" Nedir, ne?
Ha o, orospuya lânet olsun, lânet olsun!
Onun beni küçük, küçücük görmesine!

Hayır! Geri dön! Kal burada! İçim yanıyor!
Bak duyuyorum yağmuru, soğuk dışarısı –
Yumuşacık şefkatle seni okşayayım mı?
Al bak altın: Nasıl da parlıyor! –
Sen mutluluk musun? Sana herkes öyle diyor.
Sen, ateşim, seni şimdi ah! Kutsayayım mı? –

Açılır ardına kadar kapı birdenbire!
Yağmur serpilir, yayılıverir yatağıma:
Rüzgâr söndürür ışığı – dert üşüşür eve!
Yüz ş i i r i olmayan var mı aranızda?
Hiç kuşku yok, söylüyor, söylüyorum bir daha:
Vay hâline onun, vay hâline, vay hâline!

"MEIN GLÜCK!"

Die Tauben von San Marco seh ich wieder:
Still ist der Platz, Vormittag ruht darauf.
In sanfter Kühle schick' ich müssig Lieder
Gleich Taubenschwärmen in das Blau hinauf –
    Und locke sie zurück,
Noch einen Reim zu hängen in's Gefieder
– mein Glück! Mein Glück!

Du stilles Himmels–Dach, blau-licht, von Seide,
Wie schwebst du schirmend ob des bunten Bau's,
Den ich – was sag ich? – liebe, fürchte, n e i d e ...
Die Seele wahrlich tränk' ich gern ihm aus!
    Gäb' ich sie je zurück? –
Nein, still davon, du Augen–Wunderweide!
– mein Glück! Mein Glück!

"MUTLULUĞUM! TÂLİHİM!"*

Görüyorum San Marco'nun güvercinlerini yeniden:
Sessiz meydan, dinleniyor, öğle öncesi güneşi.
Salıyorum aylak türkülerimi yumuşacık serinlikten
Güvercin sürüleri gibi maviliğe... Tüm hepsini –
    Geriye döndüreyim,
Kanatlarına bir şiir daha takmak amacıyla ben.
Mutluluğum! Tâlihim!

Sen huzur içinde gök çatısı, mavi ışık ipekten,
Korunaklı renkli yapı üstünde yüzüyorsun gibi,
Ben ki – ne diyorum ben? – Doğdum aşktan, korkudan, h a s e t t e n"
    Ben geri mi vereyim? –
Hayır! Sen, gözlere, kalplere şenlik olan, huzur senden!
Mutluluğum! Tâlihim!

* Glück, hem mutluluk, hem sevinç, hem de şans, talih, yazgı anlamlarına gelebiliyor. (Çev. n.)

Du strenger Thurm, mit welchem Löwendrange
Stiegst du empor hier, siegreich, sonder Müh!
Du überklingst den Platz mit tiefem Klange –:
Französisch, wärst du sein accent aigu?
Blieb ich gleich dir zurück,
Ich wüsste, aus welch seidenweichem Zwange...
– mein Glück! Mein Glück!

Fort, fort, Musik! Lass erst die Schatten dunkeln
Und wachsen bis zur braunen lauen Nacht!
Zum Tone ist's zu früh am Tag, noch funkeln
Die Gold-Zieraten nicht in Rosen-Pracht,
Noch blieb viel Tag zurück,
Viel Tag für Dichten, Schleichen, Einsam-Munkeln
– mein Glück! Mein Glück!

Sen haşin kule, yılmaz yıkılmaz gücüyle bir arslanın
Yükseliyorsun, zahmetsiz sen, göğe bütün görkeminle!
Derin sesin inletiyor her köşesini bu meydanın –:
Onun Fransızca accent aigu'*sü mü olacaksın, söyle?
Sen gibi gerideyim,
Bildim hangi zarif ipekten boyunduruğu cânımın...
Mutluluğum! Tâlihim!

Git müzik, git! Durma! Bırak gölgeleri derinleşmeye!
Kahverengi yumuşak geceye dönüşsün hep içleri!
Güpegündüz tınlama vakti gelmedi daha sesine
Altın süsler sesi mühim, çevrilemez güle, gün geri alır çoğunu,
Zamanın çok şiire, tenhâda kendimle üleşmeye
Mutluluğum! Tâlihim!

* Fransızca'da ağız çok kapalı olarak telaffuz edilen kapalı e'yi (é) oluşturan vurgu imi! (Çev. n.)

NACH NEUEN MEEREN

Dorthin – w i l l ich; und ich traue
Mir fortan und meinem Griff.
Offen liegt das Meer, in's Blaue
Treibt mein Genueser Schiff.

Alles glänzt mir neu und neuer,
Mittag schläft auf Raum und Zeit –:
Nur d e i n Auge – ungeheuer
Blickt mich's an, Unendlichkeit!

YENİ DENİZLERE DOĞRU

Oraya – i s t i y o r u m; güveniyorum hele
Kendime ve tuttuğum sağlam yola: Bu benim.
Önümde açık deniz, engin maviliklere
Açıyor yelkenini bu Cenovalı Gemim.*

Her şey yeniye daha da yeniye ışıyor,
Öğle vakti dinleniyor mekân ve zamanda –:
Yalnızca s e n i n gözün böyle – müthiş bakıyor,
Ey sonrasızlık! Bana böyle, müthiş bir ânda!

* Colombus Cenova'lıydı. Nietzsche 1881'in çoğunu, 1882 ve 1883'ün ilkbahar aylarını Cenova'da geçirdi. (Çev. n.)

SILS-MARIA

Hier sass ich, wartend, wartend, – doch auf Nichts,
Jenseits von Gut und Böse, bald des Lichts
Geniessend, bald des Schattens, ganz nur Spiel,
Ganz See, ganz Mittag, ganz Zeit ohne Ziel.

Da, plötzlich, Freundin! wurde Eins zu Zwei –
– Und Zarathustra gieng an mir vorbei...

SILS-MARIA*

İşte oturdum da, bekleyip durdum boşuna,
İyi ve kötüyü aşarak kendi başıma.
İşte ışık, işte gölgeler, oyun tümü de,
Bütün göl, bütün öğle, bütün zaman nafile!

Derken, birden, hanım dostum** birken oldu iki –
– Sonra Zerdüşt nasıl da önüme çıkıverdi...

* İsviçre'nin Yukarı Engadine bölgesindeki Sils-Maria'da Nietzsche, 1881'den 1888'e dek (1882 yılı dışında) yazlarını geçirdi. (Çev. n.)
** 1882'de karşılaştığı bu hanım dostu Lou Salome'ydi. (Çev. n.)

AN DEN MISTRAL
Ein Tanzlied.

Mistral-Wind, du Wolken-Jäger,
Trübsal-Mörder, Himmels-Feger,
Brausender, wie lieb' ich dich!
Sind wir Zwei nicht Eines Schoosses
Erstlingsgabe, Eines Looses
Vorbestimmte ewiglich?

Hier auf glatten Felsenwegen
Lauf' ich tanzend dir entgegen,
Tanzend, wie du pfeifst und singst:
Der du ohne Schiff und Ruder
Als der Freiheit freister Bruder
Ueber wilde Meere springst.

Kaum erwacht, hört' ich dein Rufen,
Stürmte zu den Felsenstufen,
Hin zur gelben Wand am Meer.
Heil! da kamst du schon gleich hellen
Diamantnen Stromesschnellen
Sieghaft von den Bergen her.

MİSTRAL'E*
Bir Dans Şarkısı

Mistral rüzgârı, sen hep bulutlar biçen,
Dertler öldüren, göğü süpürüp geçen,
Nasıl da severim kükrediğinde seni!
Doğmadık mı ikimiz aynı rahimden
Ürünleri değil miyiz ebediyyen
Aynı kaderin böyle belirlediği?

İşte kaygan kayalık patikalarda
Koşarım dans ederek doğruca sana,
Dans ederek, ıslık çalarak, türküyle:
Ne gemin var, ne dümenin, ne yelkenin
Özgürlüğün en özgür kardeşi sensin
Sekiyorsun köpüren deniz üstünde.

Yarı uykulu duyuyorum çağrını,
Gürlüyorsun uçurumlardan aşağı,
Doğru altın duvara, deniz üstünde.
Merhaba! Hızlı ırmak akıntıları gibi
Geldin elmas ışıltılarıyla sanki
Dağların doruklarından zaferlerle.

* Güney Fransa'da esen soğuk kuru rüzgâr. (Çev. n.)

Auf den ebnen Himmels–Tennen
Sah ich deine Rosse rennen,
Sah den Wagen, der dich trägt,
Sah die Hand dir selber zücken,
Wenn sie auf der Rosse Rücken
Blitzesgleich die Geissel schlägt, –

Sah dich aus dem Wagen springen,
Schneller dich hinabzuschwingen,
Sah dich wie zum Pfeil verkürzt
Senkrecht in die Tiefe stossen, –
Wie ein Goldstrahl durch die Rosen
Erster Morgenröthen stürzt.

Tanze nun auf tausend Rücken,
Wellen-Rücken, Wellen-Tücken –
Heil, ver n e u e Tänze schafft!
Tanzen wir in tausend Weisen,
Frei – sei u n s r e Kunst geheissen,
Fröhlich – u n s r e Wissenschaft!

Göğün ulu harman yeri düzlüğünde
Atların koşturduğunu gördüğünde,
Gördüm seni taşıyan o arabayı
Gördüm elinin nasıl seğirdiğini,
Atların üstünde dururken görkemli
Şimşek gibi kırbacın şakladığını, –

Gördüm o arabandan fırlayışını,
Daha hızlı savrulup sıçrayışını,
Gördüm seni sanki bir oksun ışıyan
Derine dikine saplanıyor sanki, –
Güller arasından, altın ışın gibi
Sabahın ilk kızıl pırıltılarından.

Dans şimdi bin bir sırt üzerinde bilin,
Dalga sırtının, dalga muzipliğinin–
Yeni dansların ustası! Selâm sana!
Bin bir türlü dans edelim can neşe bulsun,
Özgür – Sanatımızın tek adı olsun,
Şen – olsun bilimiz, şenlikten yana!

Raffen wir von jeder Blume
Eine Blüthe uns zum Ruhme
Und zwei Blätter noch zum Kranz!
Tanzen wir gleich Troubadouren
Zwischen Heiligen und Huren,
Zwischen Gott und Welt den Tanz!

Wer nicht tanzen kann mit Winden,
Wer sich wickeln muss mit Binden,
Angebunden, Krüppel-Greis,
Wer da gleicht den Heuchel-Hänsen,
Ehren-Tölpeln, Tugend-Gänsen,
Fort aus unsrem Paradeis!

Wirbeln wir den Staub der Strassen
Allen Kranken in die Nasen,
Scheuchen wir die Kranken-Brut!
Lösen wir die ganze Küste
Von dem Odem dürrer Brüste,
Von den Augen ohne Muth!

Her çiçekten derleyelim yanımıza,
Bir çiçek de kendimize, şanımıza,
Çelengimize iki yaprakcık yeter!
Raks edelim sâzendeler gibi burda
Kutsal insanlarla orospular arasında,
Bu, Tanrı'yla dünyanın dansı ne beter!

Kim dans edemiyor ise rüzgârlarla,
Saralım onu hemen, hadi, bantlarla,
Eli kolu bağlı, sakat, çirkin, yorgun,
Kim sapar andında durmazsa dahası,
Namus yoksuludur erdem budalası,
Gitsin cennetimizden hemen def olsun!

Üfürelim şiddetle yolun tozunu
Tüm hastaların burunlarına doğru,
Şu hastalar güruhunu ürkütelim!
Kurtaralım sahili yoksulluğundan
Pörsük kuru göğüslerin soluğundan,
Cesaretsiz gözlerden âzâd edelim!

Jagen wir die Himmels-Trüber,
Welten-Schwärzer, Wolken-Schieber,
Hellen wir das Himmelreich!
Brausen wir... oh aller freien
Geister Geist, mit dir zu Zweien
B r a u s t mein Glück dem Sturme gleich. –

– Und dass ewig das Gedächtniss
Solchen Glücks, nimm sein Vermächtniss,
Nimm den K r a n z hier mit hinauf!
Wirf ihn höher, ferner, weiter,
Stürm' empor die Himmelsleiter,
Häng ihn – an den Sternen auf!

Kovalayalım göğü kapatanları,
Dünyayı karartıp, bulut yağdıranları,
Kaldıralım gökyüzünün perdesini!
Gürleyelim... Ey özgür ruhların ruhu
Bir olalım seninle gel bana doğru
Patlasın sevincim bir kasırga gibi. –

– Bu anıyı bırakmak için sonsuza
Bu sevinçleri... Yaz vasiyetini durma,
Al git buradan yukarı çelengi!
Fırlat onu daha yükseğe, öteye,
Üfür yukarı göğün merdivenine,
Bir yıldızın üstüne – as onu şimdi!

CÂNÂNIM

HÜZZAM ŞARKI

GÜFTE : FRIEDRICH NIETZSCHE

BESTE : KEMAL TÜFEKÇİ

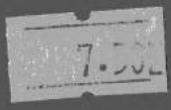

Sofu olmanın ne zararı var,
Güzel görünsün bedenciğim de.
Biliriz Tanrı kadını sever,
En azından, kadıncık şirinse.
Kuşkusuz Tanrı hemen affeder,
Dokunmaz garip keşişciğime.
Benimle olmaya hep can atar,
Diğer birçok keşiş gibi hem de.

Kilise babaları değil gri!
Hayır gençler, al al yanakları,
Yine de soluksa benizleri
Sebep: Kıskançlık para darlığı.
Sevmem elden ayaktan düşeni,
Hiç sevmez Tanrı da yaşlıları:
Ne muhteşem, bilgece, değil mi?
Kurmuş işte düzenini Tanrı!

Friedrich Nietzsche

ISBN 975-468-397-2

9 789754 683974

2. Baskı

SAY YAYINLAR